

1935
24

СОКОЛСКИ | SOKOLSKI
ГЛАСНИК | GLASNIK

ЗВАНИЧАН ОРГАН СОКОЛСКОГ САВЕЗА СРБА, ХРВАТА И
СЛОВЕНАЦА.

ZVANIČAN ORGAN SOKOLSKOG SAVEZA SRBA, HRVATA I
SLOVENACA.



ЗАГРЕБ 1919 Г. | БРОЈ 1. | ГОДИНА 1.
ZAGREB 1919 G. | BROJ 1. | GODINA 1.

Садржај 1-ог броја: Sadržaj 1-og broja:

Zvanična deklaracija Sokolska	str. 1.
Предлог и Соколски састанак Срба, Хрвата и Словенаца	стр. 2.
Zapisnik sednice sokolskog sastanka 26./I. o. g.	str. 28.
О оквирима, броју, величини и устројењу Соколских жупа	стр. 31.
Sokolski razgovor	str. 33.
Допис из Војводине	стр. 35.
Белешке	стр. 36.



РЕДАКЦИЈА: ДР. Л. ПОПОВИЋ, СУДНИЧКА УЛИЦА 7. П.
РЕДАКЦИЈА: ДР. Л. ПОРОВИЋ, СУДНИЧКА УЛИЦА 7. П.
АДМИНИСТРАЦИЈА: Т. ЈАЊАНИН, ШЕНОИНА УЛ. 17/П.
ADMINISTRACIJA: T. JANJANIN, ŠENOINA ULICA 17/П.

Лист излази сваки месец, стоји годишње 24.— Круне, поједини број К 2.50
List izlazi svaki mesec, stoji godišnje 24.— Krune, pojedini broj K 2.50



H2.273

Svečana deklaracija ujedinjenog Sokolstva Srba, Hrvata i Slovenaca.

Narod Srba, Hrvata i Slovenaca jeste jedan. Sokolska društva Srba, Hrvata i Slovenaca bila su, jesu i moraju biti narodna društva. Narod je jedan, pa i sokolska društva moraju biti jedna.

Slavenstvo jeste jedno. Narod Srba, Hrvata i Slovenaca jeste deo Slavenstva. Sokolstvo Srba, Hrvata i Slovenaca bilo je, jeste i mora biti slavensko i jedno.

Slavenstvo je deo čovečanstva. Ideali čovečanstva su jedni. Slavensko Sokolstvo, a i Sokolstvo Srba, Hrvata i Slovenaca, težilo je, teži i težiti će za ostvarenjem tih ideala. —

Nakon fizičkog iscrpljenja i intelektualnog kaosa ostaje jedan veliki kapital našeg narodnog bića, koji mora da oživi i da se pojavi, a to je naš narodni moral, vrline i čestitost. U težnji da sagradimo moćnu i srećnu državu našu, naš narodni moral treba da bude temelj-kamenom gradnje te, a u borbi protiv srdite i negativne težnje čovječje, rasula, neka naš moral bude bedemom i štitom.

Snaga našeg narodnog morala, koliko god je ogromna, mora biti negovana i mora se o njoj voditi briga, da izdrži potrebno vreme i da se razvije i ojača.

Organizacija našeg narodnog morala mora biti provedena kroz sve redove, staleže i polove celokupnog naroda našeg, a središtem te organizacije mogu i moraju da budu sokolska društva naša.

Podmladjeno, obnovljeno i ujedinjeno Sokolstvo Srba, Hrvata i Slovenaca pozdravlja radosno narod, za čiju slobodu, napredak i cvetanje daje sebe. Pa snažno verujući, da će pobeda narodne misli, istine i pravde doneti obilne plodove sreće i mira, duboko je osvedočeno, da će Slavenstvo biti ona kulturna i etična sila, što će, u času smrti starih bogova, na svojim plećima preneti i spasiti čovečju dušu.

Предлог за соколски састанак Срба, Хрвата и Словенаца.

Увод. Југославенски Соколски Савез чине четири члана, и то : Словенска Соколска Свеза, Хрватски Соколски Савез, Бугарски Јуначки Савез и Српски Соколски Савез. Тиме је репрезентовано целокупно Соколство на Слав. Југу.

Зашто треба Југослав. Соколски Савез ? Зато, да Соколство на Слав. Југу дође до снаге и моћи, да постане јаким културно-националним чиниоцем, да се може развити до способности праве службе човечанским, славенским и националним идејалма.

Пођимо другим путем : споменута четири члана јесу чланови Савеза Славенског Соколства ; Савез Славенског Соколства свезује све Соколство славенско, где год га има ; сврха му је подизање телесне и моралне снаге међу свима славенским народима ; средства су му спајање земаљских удружења соколских, узајамни састанци, слетови и јавне вежбе, течајеви за образовање преходника, усавршавање школске телесне вежбе, увођење и спровођење јединственог система за телесну вежбу ; ако та сврха и та средства вреде за Славенство вреде још више за Југославенство ; општа соколска заједница предпоставља посредне заједнице ; ако су споменута четири члана, чланови Савеза Слав. Соколства, онда су ео *ipso* чланови Савеза Југославенског Соколства.

Али Савез Слав. Соколства постоји већ, а Југослав. Савез не постоји. Да видимо то мало боље ! Пошто Соколству није могао да буде крај на границама чешкога народа, ишла је и организација мети највишој. Но осим логичне потребе водио је бр. Чехе при оснивању тога великог и опћег Слав. Савеза и принцип јачања себе у савезу са другима. Образовање Савеза образовало је и силно јачање чешког народног отпора. Дакле : Жупе у Чешкој основале су Чешку Општину Соколску, Жупе у Моравској и Шлеској основале су Моравско-Шлеску Општину Соколску ; обе општине са жупом Доњо-аустриском основале су Савез Чешко-Славенског Соколства ; и кад је то све било свршено пошло се даље ка оснивању Савеза Славенског Соколства ; пошло се и ишло логично и без скока. И у тај Савез ушли су сви мали Соколски Савези на Славенском Југу. Ушли су, а прескочили су посредан пут логике развијања. Изоставили су свој Савез пре Савеза опћег.

Нема сумње да је овај поступак Југославенства, показао извесно културно одоцњење према браћи са севера. Али ако је одоцњење, није и губитак за увек. У Савезу Славен. Соколства могли су Југославени видети, да ће за одржање његово требати много муке и труда, јер скоро да нема два славенска народа — изузев Чехе —

између којих не би, што се каже, висило неко питање; на тима питањима храни се Савез само горчином и једом; акција му природно постаје слабом; јасноће остају само на папиру а у животу се покажу неостварљивима. Југославени су могли видети, да пре великог Савеза треба да се сврши нешто мање, ближе, посредније. На кад се та погрешка може пребацити силнијима од нас, онда није тако страшна ни за нас мале.

Из Савеза Славен. Соколства морали су зато Југославени погледати озбиљније и брижније на свој Југ, на сва та питања што код куће између њих висе и сметају; гледајући тако из Савеза напоље морали су Југославени осетити како су страшно непозвани на место где су; а како су опет страшно позвани на место где нису; морали су сазнати, да близина свих Славена, могућност те близине, активност и агресивност, — да све то претпоставља остварење других неких близина, а особито за њих близину и узајамност југославенску.

Чак да нису Славени него Неславени, да нису Соколи него Несоколи, морало би им природно бити, да физички тако једнаки и измешани, да територијално укљештени на једном и једнаком малом комаду земље, да културно тако блиски, по језику слични, као јединица апсолутно слаби, остављени иначе од свега и свакога, пред једним непријатељем — морало би им природно бити, ако у опће имају срца, душе, разума, свести, — да потраже једну заједницу, један споразум, једну слогу, један Савез бар у границама најмање могућности.

А ту могућност још како лепо пружају Словенска Соколска Свеза, Хрватски Соколски Савез, Бугарски Јуначки Савез, и Српски Соколски Савез. Само за себе, себи у корист, из себичних разлога даје Југослав. Соколство прилику за остварење свога Југославенског Соколског Савеза, — а што је помислити дивно, — Соколство овде себе уједињује као средство за циљеве и јаче, и веће, и боље.

Идеја Југославенског Соколског Савеза проистиче из опће и автохтоне Југославенске Идеје, како се ова у ближој или даљој прошлости, па и садашњости у разним облицима и дејствима показивала, или показивати морала. То нема смисла много доказивати. Јер, као што је Соколска Идеја у једном народу одсев идеје народне, тако је Југославенска Соколска идеја — одсев Југославенске Идеје у опће, — идеје зближења, сабирања, и заједнице свих Југославена у тежњи ка одржању и моћи.

По одустајању од оригиналног зачетка мора Југославенски Соколски Савез имати друго нешто кроз оригинално и особито. А то је: јасно опредељење своје, тачну задаћу, видно ограничено поље рада. Битна ознака соколског рада у југославенском смислу мора бити реалност у схватању, подузимање у границама могућности, постепеност раширивања и развијања. Али оно што спадне

у задаћу, — па макар то како било мало, — мора онда бити свом енергијом изведено.

Југославенски Соколски Савез има да јача југославене телесно и морално. Тако, што ће помагати и крепити поједине, у једном народу започете соколске радове, а што ће с друге стране Идејом Југославенског Соколског Јединства све те појединачке радове сабирати и сакупљати у један велики и импозантни рад југославенски, рад снаге и културе заједничке, и што ће најпосле, и на један и на други начин, служити најбоље и најсавршеније идеји зближења, узајамности и јединства свих Југославена.

Са очима упртим у тај далеки циљ стајаће Југославенски Соколски Савез у познатом животу тешкоће. Па ће морати да започиње са истина јасним и реалним, али малим деловањем. Кретаће ће му морати бити скроз обазриво, лукаво и мудро. Јер једном Сокољству у једном народу прете извесне сметње. А једном Сокољству у четири народа биће сметње четири пута веће.

Сврха Југославенског Соколског Савеза јесте чисто Соколска и само Соколска. Овај нагласак мора да непрестано вреди. Та соколска сврха јесте опћа, као код свих Сокола, као код свих Соколских Савеза: телесно и морално јачање путем развијања и неговања телесне већбе. Начин извађања сврхе опредељеним средствима јесте блика и јача узајамност чланова самога Савеза. На тој простој изгри израђују се правила Савеза.

Питање је, могу ли поједини Југославени, одељеним сокољством, само својим сокољством постићи сврху исто тако, као у Савезу? Не! Просто зато, што са Савезом постају три пут јачи, а без Савеза су три пут слабији. Данас су Сокољством на Славенском Југу најјача браћа Словенци. Њихово Сокољство је најстарије, — притисак туђина је велики, а изнад сваке сумње да је и рад Словенаца на Сокољству био ипаче културан, опћи и снажан. Па опет, и то најјаче Сокољство на Славенском Југу јак је само у упоређењу са Хрватима, Бугарима и Србима. А у упоређењу са народним потребама словеначким заостаје јакошћу, чак је сирото, мало и слабо, увија се пред навалом туђина, које се са Орловима, и питање је, да ли ће у развоју прилика моћи да одржи потребно јак и једнак темпо.

Но можда се у оцени стања Сокољства варамо. Предпоставимо једно, или два Сокољства на Славенском Југу да су потпуно развијена. Шта то значи? Је ли могуће имати моћи са тако малим бројевима, па макар до краја били исцрпљени? Је ли могућа потпуност и развој када се односи само на један или на два дела? Је ли довољна соколска одбрана кад је само у једном или у два краја? Не! Не варамо се никако! За морално и телесно јачање и развијање Југославена мала су и сва четири Сокољства подигнута и учвршћена до савршенства а раздељена на четворо. Тек уједињење ће да покори слабост и да доведе до праве и потребне моћи.

У узроцима остварења Југославенског Соколског Савеза играће одлучну улогу слабост појединих Соколства на Славенском Југу. Слабост ће бити оно што ће се најлакше и најбрже дати увидети. Слабост појединих и раздјељених довешће до узајамности. А из узајамности развиће се и појединачко, и заједничко снажење...

Ма како било магновење кратко, толико ипак можемо да продремо погледом у будућност. —

Чланак је овај изашао у Срп. Соколском Гласнику, као органу Српског Соколства, месеца фебруара године 1912. у Београду. Чланак је писан крајем године 1911. Одговор на тај чланак дуго није дошао. Изгледало је да је то узалудан позив и предлог. Но није тако било. На VI. свесоколском слету у Прагу године 1912. састали су се представници српског и хрватског Соколства на договор, и предмет договора је био уједињење Југославенског Соколства. Измениле се мисли и погледи, постигло се начелно слагање, пристало се на даљи рад у томе правцу, и омладина је уприличила тим поводом манифестације. Вероватно је да би рад донео зрела плода, да није букнуо рат Србије са Турцима. Морало се обуставити гурање и причекати крај рата. И одмах након свршеног рата југославенски се рад наставља. На иницијативу оних, што су покретом први, долази до југославенских договора у јунију год. 1914. у Загребу. Шта се хтело и како се решило говорио записник тих договора. —

Pokušaj osnivanja Jugoslavenkog Sokolskog Saveza god. 1914. lipnja. Zapisnik sjednice za ustrojenje Jugoslavenkog Sokolskog Saveza održavane dne 18. lipnja 1914. u Zagrebu. u prostorijama Hrv. Sokolskog Saveza.

Prisutni:

Od strane Slovenske Sokolske Sveze: starešina dr. Ivan Oražen i Bukovnik, za Savez Srpskih Sokolskih Društva „Dušan Silni“: podstarešina Gjorgje Paunković, za Srbsku Sokolsku Zupu Krajišku: starešina dr. Srgjan Budisavljević, od strane Hrv. Sokol. Saveza: starešina dr. Lazar Car, te članovi starešinstva: Vaclav Anton, Josip Hanuš, Ante Malović, Fran Sušnić i Ivan Ulčnik.

Zapisnik vodi tajnik H. S. S. Ivan Ulčnik.

U pet sati poslije podne otvara dr. Car sjednicu i pozdravlja prisutne. Ističe da je ta konferencija povjerljive naravi. Razlaže kako su Hrvati, Slovenci i Srbi jedan narod, jedinstvenog karaktera, pa mu ima biti i jednaka budućnost. Drži, da bi se to jedinstvo najzgodnije prikazalo zajedničkom terminologijom, koja bi se imala uvesti kod nazivlja sprava i vježbi. Predlaže da se danas razpravlja načelno o slijedećim pitanjima:

- I. O zajedničkim nastupima.
- II. O zajedničkoj terminologiji.
- III. O zajedničkoj zastavi.

Ovaj dnevni red prima se jednoglasno.

Dr. Car predlaže nacrt zajedničke zastave, na kojoj su istaknute sve boje južnih slavenskih naroda.

Ovaj se nacrt za sada prihvata.

U pogledu nošenja te zastave predlaže, da tu zajedničku zastavu nosi Sokol one narodnosti, koja priredjuje dotičnu sokolsku prigodu. Prima se jednoglasno.

Nastupili bi Hrvati, Slovenci i Srbi kao Jugoslaveni pod slovom „J“ u redu ostalih saveza.

U pogledu naziva tog saveza predlaže, da se nazove Sokolski Savez južnih Slavena. Prima se jednoglasno.

Uzima riječ dr. Oražen, te u ime Slovenačkog Sokolstva pozdravlja prisutne, ujedno tom zgodom pozivlje Hrvate i Srbe na ovogodišnji Sokolski Slet u Ljubljani. Ističe, da je međusobna sveza Slovenaca prema Hrvatima i Srbima osobito važna postala nakon balkanskih ratnih događaja, te u ime Slovenaca ističe, da je bezuvjetno za osnutak Jugoslavenskog Sokolskog Saveza.

Brat Gjorgje Paunković pozdravlja prisutne u ime Srbskog Sokolstva. Ističe, da zamišljeni Savez južnih Slavena netreba da bude na papiru, već isti mora proisteći iz srea onih, koji će u savez stupiti. Ističe, da je na današnjoj konferenciji vlastan razpravljati o svim pitanjima, koja u taj predmet zasižu, a ujedno je ovlašten izjavljati se o zaključcima, koji će se danas stvoriti.

Izrazuje srdačnu želju, da se braća Bugari opet vrate među ostalu braću Slavena, a osobito bi mu bilo, kada bi i Bugari u taj novoosnovani savez pristupili, pošto među Bugarima imade struja, koja bi bila za takovo zbliženje. Moli braću Hrvate, da oni u tom pogledu interveniraju.

Bezuvjetno je za osnutak takovog saveza, pa moli, da mu se dozvoli pročitati temeljne točke nacrta za taj savez:

I. Savez sačinjavaju: Slovenačka Sokolska Sveza, Hrvatski Sokolski Savez i Srbski Sokolski Savez.

II. Savez se zove: Jugoslavenski Sokolski Savez.

III. Sjedište saveza (odlučit će se kasnije.)

IV. Svrha saveza: fizičko i moralno obrazovanje jugoslavenskog naroda, sokolskim putem.

V. Sredstva saveza: prinosi članova.

VI. Rad saveza: a) njegovanje gimnastike u sokolskom sistemu, b) kulturno zbliženje južnih Slavena, c) priredjivanje jugoslavenskih sokolskih sletova, d) izdavanje jugoslavenskog sokolskog lista i drugih sokolskih spisa, e) zajednički prednjački tečajevi, f) održavanje godišnjih jugoslavenskih sokolskih sabora, na kojima bi se pretresala razna sokolska pitanja, g) materijalno i moralno međusobno pomaganje izmedju pojedinih članova saveza.

VII. Uprava saveza: po pet delegata svakog člana saveza, koji biraju predsjednika, tajnika i blagajnika.

VIII. Tehnički odbor saveza: po tri delegata svakog člana saveza.

IX. Godišnji skupovi delegata uprave održali bi se izmjenice po sjedištima pojedinih saveza.

Dr. Car predlaže, da se pročitani nacrt brata Paunkovića primi. Obećaje, da će se sa strane Hrvata sve poduzeti, kako bi se i Bugari u naše sokolske redove vratili.

Drži, da se na predstojeći slet u Ljubljani pozovu.

Dr. Budisavljević odobrava tu akciju.

U pogledu središta drži brat Paunković, da se Beograd kao takav nikako ne odabere, jer nisu sada podesne prilike.

Dr. Car preporuča, da se u tehničkom pogledu poradi tako da bi se držali zajednički prednjački tečajevi.

Dr. Oražen predlaže, da se o svim predlozima kao i potankostima raspravlja konačno prigodom ovogodišnjeg sleta u Ljubljani.

Glede odjela predlaže dr. Car da to bude jedinstveno, ili bar što jednoličnije.

Brat Paunković izrazio je u tom pogledu spremnost Srba i nadu, da će se isti u tome sigurno ostalim čim više približiti.

Dr. Budisavljević izjavlja se spremnim u tom pogledu poraditi.

Brat Bukovnik predlaže, da se u pogledu tehničkom osnuje mjesto zajedničkog vodje, koji bi se poglavito bavio sa jedinstvenim vježbama za pojedine sletove, za tim bi istog bila dužnost pregledavanja župa i društava.

Nakon toga moli dr. Car brata Paunkovića, da još jednom pročita svoj predložen nacrt, o organizaciji tog novog saveza.

Brat Paunković čita taj nacrt, koji se jednoglasno prihvata.

Brat Paunković predlaže, da se i braći Bugarima saopće današnji zaključci, pa da se na Ljubljanski slet pozovu ili da bar pošalju deputaciju.

Dr. Car predlaže, da se već sada u Ljubljani zajednički istupi.

Dr. Budisavljević predlaže, da svaki pojedini savez izabere pet pouzdanika sa punomoćima, koji bi se prigodom sleta u Ljubljani sastali, te daljne zaključke u pogledu organizacije stvorili. Prima se jednoglasno.

Dr. Car izjavlja, da će se za strane H. S. S. odredjeni delegati izabrati na glavnoj skupštini dne 21./6. 1914., gdje će se ujedno u konferenciji predložiti cijela ta osnova na prihvata.

Brat Paunković izjavlja, da bude li ovaj savez ostvaren, da će se budući slet u Srbiji, koji bi se obdržavao u god. 1916. u Beogradu, prozvati I. Jugoslavenski Sokolski Slet.

Prima se na znanje.

Brat Paunković predlaže, da se starešina Česke Obce Sokolske brat dr. Scheiner zamoli, da predsjedda sjednici **delegata**, koja će se obdržavati u Ljubljani.

Prima se jednoglasno, urediti će H. S. S.

Dr. Car pita, da li još tko želi govoriti. Pošto se nitko više ne javlja za riječ, zahvaljuje se dr. Car na odzivu, te lijepom i skladnom razpravljanju, moli prisutnu braću Slovence i Srbe, da svojoj braći sa strane Hrvata izruče najsrdačniji brat-ski pozdrav. Zaključuje sjednicu u 7 sati na večer.

Ideja Jugoslavenskog Sokolskog Saveza imala je tri temelja. Htelo se učiniti kraj razdoru i rascepu, koji se usljed pojačanog sokolskog života počeo na slavenskom jugu da razvija, htelo se po mogućstvu osloboditi Sokolstvo na jugu od čiste imitacije prema severu, i postaviti ono Sokolstvo na originalne osnove, u duhu naroda, i najposle htelo se formirati jednu općenito jaku narodnu organizaciju za otpor prema pritisku tudjina i za spremu jedne odlučne borbe sa tudjinom, jer ta se borba osećala da je blizu.

Kao što se vidi ideja Jugoslav. Sokol. Saveza nije bila jedna maglovita težnja traženja nečega novoga, ili odsev nekog pokreta za daleku i nepoznatu budućnost, nego se idejom Jugoslaven. Sokol. Saveza htelo, da praktično i realno sprovedu određene i jasne radnje, učine spremne, postignu opredeljeni ciljevi. Sve to nije bilo mnogo, i sve to nije bilo sve, što je trebalo da bude, — pa je i izlišno glodati na hipotezi, kakvu bi ulogu Sokolstvo na jugu igralo u ovome ratu, da je Jugoslav. Sokol. Savez ostvaren već 1909 g. ili 1910. g., kad je toliko mnogo bilo prilike za to, — ali je ideja Jugoslav. Sokol. Saveza 1914. g. ideja lupanja ograda i kapija, što je smetalo slobodi sokolskog i narodnog kretanja i zanimanja.

Upravo onog istog časa, kada se počelo raditi na ostvaranju Jugoslav. Sokol. Saveza, dolazi rat. Situacija Sokolstva na jugu bila nam je dobro poznata. Znali smo da je to Sokolstvo stvar varoška, zanimanje izvesne zališnosti inteligencije narodne, da je stvar neprestano početna, bez stalnog kontinuiteta, trajanja i korena, da suviše odvisi od pravoga Sokolstva, češkoga, da je ta matica daleko, da je presadjeno i prenešeno mnogo tudjega, da je prenos vršen suviše mehanički i pedantno, da stapanje narodnog duha i Sokolstva nikako nije originalno, iskreno i jako, da specifičnost Sokolstva na jugu tek treba novim radom da nastane, znali smo sve to, i kraj svih nedostataka, slabosti i mahna, voleli smo Sokolstvo, radili za Sokolstvo, verovali u Sokolstvo, i imali duboko ubedjenje, da je u Sokolstvu označen jedan dobar i siguran put razvitku narodnog nam života, kojim ići moramo, ako napretka hoćemo.

Dolazi rat, i Sokolstvo na jugu bude za tili čas oboreno na tle, i uništeno. Strahovitost položaja označena je udarcem, koji pogadja i sree, i dušu, i glavu našu: odeljeni smo od Srbije i neprijatelji smo Srbije. U Banatu, u Bačkoj, u Bosni i Hercegovini, te u Hrvatskoj i Slavoniji začinju četiri veleizdaj-

nička procesa Srpskog Sokolstva, vodje ulaze u tamnice. Sokolstvo se na jugu ukida i prekida. Nastaje ćutanje i dugotrajna noć, iza koje treba da svane zora, koja ne može da se dočeka.

Najposle svane! Sloboda je tu, i oslobođen je ceo narod naš. U tom velikom zbivanju ustaje i Sokolstvo na noge, oslobadja se i ujedinjuje. Sloboda je donela toliko svetlosti, da se jasno vidi graditi i raditi u daleku budućnost! To je sada lakše nego pre pet godina. Ali da to danas nije izmišljotina, nego nastavak i prirodan razvoj ideologije naše od pre rata, tome treba ovaj uvod kao dokaz da posluži.

Poziv. Početkom januara o. g. izlazi poziv na glavni odbor Srpskog Sokolstva, štampan u „Riječi S. H. S.“ od 11./I. o. g.

Braćo Srpski Sokoli! Pišem vam ovaj pozdrav i poruku, jer ne mogu sa svima vama da se sastanem i da govorim. Nas je rat zastao usred posla, da sagradimo Jugoslav. Sokolski Savez, meseca Vidovdana godine 1914. Ono što smo mi hteli postepeno, obazrivo, tiho, u raspoloženju robova, stvorilo se i svršilo se za četiri srdite godine temeljno, potpuno i jasno. Zbilo se nešto uzvišeno, veličanstveno i lepo a to je oslobođenje i ujedinjenje celine našega naroda, svih Srba, Hrvata i Slovenaca. Koliko da budemo zadovoljni i radosni što nam je data mogućnost, da naše idejale ne moramo završiti jednom mrtvom tačkom! Hteli smo oslobođenje i ujedinjenje srpskoga dela našeg naroda, i onda nastavak i vođenje borbe do kraja, a postigli smo i dobili oslobođen i ujedinjen celi narod naš. Podignimo glave gore! Budimo oholi i sretni! Pobjedila je misao, koju smo mi mislili i za koju smo živeli! Šta su mogle da smetaju sve patnje, tamnice i posejana groblja! Misao je pobjedila! I misao treba da je ostala živom i snažnom, da se dalje jača, da se razvije, da raste, i da svesno i dostojno deluje i dalje u životu celog naroda našeg. Braćo Srpski Sokoli! U času ostvarene celine velikog naroda našeg, jedinstva i slobode njegove, ako nećemo da se odrečemo gradjenja i održanja života, moramo biti na čisto, što su nam zadaće i što nam je cilj. Hrabro i otvoreno moramo da znamo i osećamo, da naših srpskih sokolskih društava više nema, ne može i ne sme da bude. Mala su gledišta oborena, pale su razlike prošlosti. Svi smo jedno bez razdelenja. Narod je naš jedan, sokolska društva su u službi naroda, ona su narodna društva. Pa su i sokolska društva jedna. Više nema, ne može i nesme da bude niti srpskih, niti hrvatskih, niti slovenačkih sokolskih društava. To su ruševine, koje danas samo smetaju. To je ostatak robovanja, mraka i bede naše. Valja da satremo te ruševine do kraja, da nam zemlja bude čista i kretanje slobodno. Valja da zgazimo te razlike, da možemo da se razmanemo. U imenu društva, u znaku, u zastavi, na vežbi, u sokolani, na izletu, u povorci, u odboru i na skupštini,

medju članovima, u svom životu, kretanju i radu društva, moramo bez oklevanja, vedra lica, tvrdom odlukom, postaviti nove temelje, zbaciti sa sebe i staru i usku odeću prošlosti, opasati se novom snagom i verom, i poštenim, nezaštićenim, neodbranim, nesakrivenim, velikim srcem poći na novi, slavan i težak put: Naša su sokolska društva svih nas, i Srba, i Hrvata i Slovenaca. Braćo Srpski Sokoli! Treba sprovesti ujedinjenje postojećih starih srpskih, hrvatskih i slovenačkih društava u jedna sokolska društva. Primimo na sebe da budemo izabrani i da budemo vodje, stanimo kao uvek u prve redove, podignimo se iz zastoja, i uzmimo teret na sebe. Bez rasipanja po vremenu i bez teturanja po prostoru izvršimo ova dela u mestima. Za društvima će brzo da se sjedine i organizuju župe, i onda će doći i savez svih naših društava. Glavno je da obeležimo odmah metu, zauzmemo položaj, označimo nameru i plan, izrečemo misao, i spremimo se za borbu, — a sve ostalo što trajanjem i razvojem može i mora da usledi, sve će to zbilja nastati, biti, doći. Izgradnja novog ustava i pravilnika društvenog, stvaranje govora i izgovora za sokolske potrebe, zajednica kretanja i poduzimanja sokolskog, glavni praveći razvoja, to će se zbiti samo od sebe. Za opstanak sokolskog društva potrebno je jedno narodno i sokolsko društvo, potrebna je sokolska vježba i bratstvo članova, to imamo i možemo da imamo, zato ne smemo da oklevamo. No za našu obnovljenu i podmladjenu inicijativu, sposobnost i snagu, nemože oživljenje starih društava da bude jedinim poljem, mi moramo raditi odmah na tome, da svugdje osnujemo sokolska društva gdje ih treba a još nema, da ih osnujemo na osnovi zdravoj, čistoj i jakoj, da posijemo moćnim pokretom seme sokolsko i u naša sela, da dignemo pobratime, da saberemo slična društva u jedno, da okupimo decu, da izvučemo iz zaborava naše žene, stanemo uz rame našoj školi, podjemo u pomoć našoj vojsci, i da sve to radimo brižljivo, savesno, neumorno, kao organizatori nove sokolske misli. Braćo Srpski Sokoli! Kako ja to sve sebi predstavljam, pitate me. Evo kako: od troje je postalo jedno, i tri su kamena temeljna postavljena u temelj novoj državi; sve to je svršeno spoljašnje i formalno; drukčije nije moglo da bude, jer tu vlada zakon, a ne čud; sa svršenim spoljašnjim okvirom ima da nastane unutrašnje sjedinjenje, unutrašnji okvir, da se stvori od tri stare svesti jedna svest, nova, velika, naša, slobodna i jaka; spoljašnjim načinom postaje iz tri dela jedno, da delovi dodju jedan do drugog, u tvrdvu vezu i spoj; čineći novo delovi su materijalno ostali, tu su; ali da iz tri svesti postane jedna, mora da se zbude nešto drugo; gradeći novu svest i drugačiju ne će od stara tri dela niti sve propasti, niti sve ostati, jer ono što je postalo biće novo, biće drugačije, ne samo veće, nego i bolje, i lepše, i svetlije; nova svest može jedino da nastane odabiranjem delova iz starih svesti; odabiranje može jedino da se izvrši po sposobnosti i moći održanja; u toj borbi za odabiranje pobediće snažnije i bolje; to

jedino treba i može da pobedi; mi svi imamo da udjemo u tu borbu sa najačim, najčestitijim i najvećim što imamo; i tu borbu treba da vodimo junački i viteški, slobodno, otvoreno, bez sile i bez lukavstva, jer kako sila prolazi videli smo svi; dakle mi moramo da udjemo u tu božansku borbu za stvaranje novog čoveka sa svima vrlinama i bez ikakva straha; borba neka bude svetla i pravedna, plemenita i časna, upravo ona je već tu i izbeglica ne može da bude; za borbu je potreban kontakt, mešanje, dodir, kretanje, a ne mrtvilo; poljem te borbe i delom te borbe za usavršavanje nas imaju da budu nova sokolska društva; eto tu neka nastane utakmica i nadmetanje; merilo je vrlina, pa ma čija bila, ona neka pobedi! Braćo Srpski Sokoli! U svoj nečistoći, kaosu, zbrci, mešavini svetskoj, okružen bezbrojem neprijatelja, drkajući od strašnog socijalnog potresa, u razmiricama starog nacionalizma, opterećen sudbonosnim radom na gradjenju nove države, naš narod se obazire i traži čistoću, istinu, poštenje, pravdu, traži novo gledanje u svet, svedok bezmerne prolaznosti svega fizičkog i materijalnog, gledalac intelektualnog pada, u dubini uzdrman poplavom i rasulom, napadnut idejama kao besnim zverovima, naš narod mora da se uhvati za nešto, da se zadrži, da stane i odahne, da se sačuva. Svi mi to osećamo, vidimo i znamo. I sve naše sile pitajući traže i dižu glave. Pa i nova sokolska društva naša moraju da stupe na megdan. Nova sokolska društva naša imaju u nastavku svog ujedinjenja da provedu mobilizaciju celokupne i nerazdvojene narodne inteligencije, i da osnuju i utvrde moralne kadrove naše. To im je prva dužnost i po starim načelima pre rata, i po zahtjevima velike i nove budućnosti. Nakon intelektualne i fizičke borbe došlo je da se bijemo čestitošću. Moralnom jakošću, otporom i izdržljivošću valja da se završi i upotpuni naša pobjeda. Sabrati i sakupiti, povezati u jedan čvrsti snop, poredati u jedan snažan red, sve narodne ljude naše, to moraju sokolska društva da izvedu, podeliti se i izjednačiti se ne po pitanju imena i naziva, ne po pitanju naslova i znanja, ne po tituli i veri, i bez obzira na zasluge, jedino po pitanju koliko je pojedinac dobar, valjan, čestit pošten čovjek. Braćo Srpski Sokoli! I ujedinjenje društava i dizanje morala, zahtjeva od vas rad, jedan nepopustljiv, fanatičan, stalan, raspodeljen, organiziran i širok rad. Dobra zamisao ništa ne vredi dokle ne dobije radenike i izvršitelje. Valja ući u narod, u masu celoga naroda, gde kuva, vri, i bezbroj slepih talasa neprekidno i nevidljivo kuca, grize, ruši i dokle mi stojimo na strani nerešeni, čuda se događaju. Valja da podjemo i mi, i vreme je da podjemo. Prvo treba ustati!

Pozivu odazvao se t. zv. glavni odbor Srpskog Sokolstva, te su od strane lokalnog saveza u Srbiji došla br. Gj. Paunković, podpredsednik Saveza i predsednik Beogradskog Sokola, te br. Sr. I. Obradović, sekretar, i M. Korunović, zamenik načelnika, od strane Bosne i Hercegovine br. Dr. V. Besarović,

starešina Župe Bos.-Hercegovačke, i br. Dr. B. Vidović, zamenik, od strane Primorja br. Dr. Miloš Martić, od strane Vojvodine br. Slavko Laković, iz Vel. Kikinde, zamenik starešine, od strane Župe Fruškogorske br. Dr. L. Popović, starešina župe, te od strane Župe Krajiške br. dr. Srgjan Budisavljević, starešina župe. 25. I. o. g. popodne održan je sastanak t. zv. Glavnog Odbora Srpskog Sokolstva ili Srpskog Sokolskog Saveza. Rad sastanka je bio pripremom rada za jugoslav. sokolski sastanak 26. I. o. g., i sadržan je u glavnom predlogu, podnešenom jugosl. sokol. sastanku.

Predlog podnešen jugoslavenskom sokolskom sastanku, koji je 26. I. o. g. održan u Zagrebu, u 3 h. po podne, u zgradi Narodnog Vijeća.

ДНЕВНИ РЕД САСТАНКА:

Уједињење свих сокола Срба, Хрвата и Словенаца.
Организација морала.
Обнова Соколства.

Бр. 1. дневног реда:

Уједињење, концентрација и централизација свих соколских друштава Срба, Хрвата и Словенаца на територију државе СХС.

Израда основне декларације, новој соколској мисли, а од стране законите репрезентације Српског, Хрватског и Словеначког Соколског Савеза.

Нацрт Устава Соколског Савеза Срба, Хрвата и Словенаца.
Соколски сабор у Београду на Цвети год. 1919.
Соколски велики заједнички лист.

Основна декларација соколске мисли.

Народ Срба, Хрвата и Словенаца јесте један народ.
Соколска друштва Срба, Хрвата и Словенаца била су, јесу и морају бити народна друштва.

Народ је један, па су и друштва народна једна.

Јединство и уједињење народа Срба, Хрвата и Словенаца начелно постаје прво без силе и насиља, друго са очувањем основних и битних ознака постојећих, опћих, народних свести, треће утакмицом доброга, племенитог и ваљаног, те одабирањем дејстава, који су најбољи, најплеменитији и најваљанији за изградњу нове заједничке свести, четврто извесним трајањем, рачунајући овамо прелазно стање, време, перцепцију будућности као идеје за коју се боримо и која је виша од идеје којом се у часу садашњости живи.

Све ово вреди и за јединство и уједињење соколских друштава, — но ваља као врло важно истаћи, да су сва Соколства била од

пре у једном свеслав. сокол. савезу као једнаки делови, да су радилa и манифестирала заједно, да су основни погледи њихови били једни скоро и једнаки, да су дакле околни сви били и по спољњем облику и по својим унутрашњим привичинама врло слични, блиски и једнаки, — те да је зато могуће, да пут уједињења буде кратак, спровођање брзо, и јединство чврсто.

Служећи народу може спроведено јединство и уједињење сокола да послужи као помоћ и средство да се тај процес изван Сокољства без кризе, што боље, јаче и лепше, сврши и у народу.

Најпосле систем соколског гледања у свет иде по степенику: појединац, друштво, народ, славенство, — па је морални императив соколског кретања по степенику томе у правцу напред од народа нечем вишем: славенству, — те и даље нечем још вишем, а то је човечанству.

Формално се уједињење соколско спровођа уједињењем друштава у једна друштва, са једним именом, уставом и радом, уједињењем жупа у једне жупе, те уједињењем савеза у један савез.

Нацрт Устава Соколског Савеза Срба, Хрвата и Словенаца.

Све Сокољство у држави Срба Хрвата и Словенаца организовано је у соколска друштва по појединим местима; више таквих друштава организовано је у соколске жупе по крајевима; све жупе организоване су у један соколски савез. — Према томе: не могу у једном месту постојати два, или више соколских друштава; исто тако не може се у једноме крају налазити две или више жупа; исто тако не може у држави С., Х. С. постојати два, или више савеза.

Друштва се зову: соколско друштво, или краће соко (сокол) и томе долази име места, где је друштво. Жупе се зову: соколска жупа, и томе долази ознака краја, или другог мећета што је стим крајем битно везано. Савез се зове: Соколски Савез Срба, Хрвата и Словенаца.

Појединци Срби, Хрвати и Словенци, јесу чланови друштава. Друштва су чланови жупа. А жупе су чланови соколског савеза. Сви чланови имају једнака права и дужности.

Сврха Соколског Савеза Срба, Хрвата и Словенаца, јесте да у једно споји и стопи Српски Соколски Савез, Хрватски и Словеначки. Осим спровођења, одржања и утврђења соколског јединства у држави Срба, Хрвата и Словенаца има Сок. Сав. Ср. Хр. и Слов. за сврху све оно, што је било у сврси пређашњих, разделених сокол. савеза.

Спровођење соколског јединства настаје спојем Српског, Хрватског и Словен. Сокол. Савеза у Сокол. Савез Срба, Хрвата и Словенаца, те потпуним престанком С., Х. и Сл. С. С. као засебних организација. Из управ. одбора С., Х. и Сл. С. С. саставља се управни одбор С. С. С. Х. и Слов., те управни одбори Ср., Хр. и Сл. С. С.

потпуно престају. Број чланова којим поједини одбори у савез улазе јесте за сва три одбора једнак.

Престанком управ. одбора појединих савеза прелази њихов одношај према подручном Соколству, а према уставној сврси, на Соколски Савез; те друштва и жупе појединог Савеза долазе под управу Соколског Савеза, —

Престанком управ. одб. појед. савеза прелази њихов иметак и дуговина, — према благајн. књигама, — на Соколски Савез С., Х. и Сл.; друштва и жупе старих савеза долазе под матер. одношај у Соколски Савез С., Х. и Сл.

Сва три стара техничка одбора са вођама, учитељима, предњацима и предњачким зборовима, чине одмах технички одбор Сокол. Савеза С., Х. и Сл., добијају једног вођу, заменика вође, и т. д. и функционери по правилнику, кога сами саставе и поднесу Сокол. Савезу С., Х. и Сл. на одобрење.

Одмах се изабира једна сокол. комисија за спровођење спољашњег јединства Сокол. Савез С., Х. и Сл., у одељу соколском, значком, емблемом, и заставом, и т. д.

Одмах се изабира једна сокол. комисија која има да спроведе унутрашње јединство друштава и јединство жупа, према бр. 1. овог нацрта.

Обавештује се Сав. Слав. Соколства о спровођеном јединству Соколства Ср., Хрв. и Слов., те поједини стари савези престају бити члановима Сав. Слов. Соколства, него у место тога постаје чланом Соколски Савез С., Х. и Сл.

Исто се тако регулише одношај према интернационалном гимнаст. савезу.

Одржање сокол. јединства имаде се учинити централизацијом врховне сокол. власти у Соколски Савез С., Х. и Сл., сједињењем живота и рада у друштвима и у жупама, сједињењем већеника и сокол. команде, заједничким соколским листом, обавештајем жупских и друштвених скупштина, изменом учитеља, надзорника, предњака и вођа, сокол. путовањима жупа једне другој, успоставом сталног контакта раздљених делова, измешањем, упознавањем, и чврстом средишњом управом.

Цео управни одбор Сок. Сав. Ср., Хр. и Слов., састаје се двомесечно једном, редом по местима где има сокол. друштава или сок. жупа, а у једном је месту, и перманентно у функцији, део управног одбора састојећи се из тајника, вође, благајника и старешине, па подстарешине, под кратким именом главни одбор Сок. Сав. Ср., Хр. и Слов. — Седиштем је Београд.

Заједнички соколски лист.

Врховни соколски публицистички орган јесте један заједнички соколски лист.

Овај лист је официјелан орган Соколског Савеза С., Х. и Словенаца.

Овај лист се зове: Соколски Гласник Срба, Хрвата и Словенаца.

Пише се једнако ћирилицом и латиницом, језиком којим се у држави служи.

Лист излази у За ребу

Има своје редакцијоне одборе како у Београду, тако и у Загребу и у Љубљани, преко којих се са листом долази у сvezу у редакцијоном погледу.

Администрација је такођер за прво време подељена у троје као и редакција. Но и овде као и горе, иде се за тим, да се што пре концентрише у једно. И раздјељење је пројцирано само ади техничких неприлика.

Лист има гл. уредника и администратора.

Лист има као додатак своју књижницу, која периодично излази.

Сам лист излази сваки месец.

У програм листа спадају сва важна и велика питања, како Соколства нашег, тако и Соколства славенског.

Даље спада у програм листа сакупљање докумената за израду соколске историје наше, подузимање иницијативе у томе погледу, пружање помоћи и савета за то.

Природно је да тај лист у главном има да ради на објашњењу, сировођењу и утврђењу нове соколске идеје: соколског јединства Срба, Хрвата и Словенаца.

У материјалном погледу подвргнут је овај лист Соколом Савезу СХС.

Овај лист не смета, да се још који покрајински соколски лист покрене па је чак и пожељно да се издаје засебан соколски и побратимски лист.

Соколски сабор.

Састаје се сваке године на Видовдан. Први соколски сабор, се састаје у Београду г. 1919.

О месту састанка идућег сок. сабора одлучује сабор који се састао. Природно је да се одржава по могућству редом по већим и виђенијим градовима државе. Сваке пете године одржава се у престолници у Београду.

Сабор сазива Соколски Савез С., Х. и Сл. као врховна организација Соколства наше државе.

Сабор ради по дневном реду, по своме пословнику и по уставу Соколског Савеза. Дневни ред се саставља од стране сабора који се састао за идући сабор, предаје се Сокол. Савезу, који га изради и допуњује према предлозима жупа, образложеним и за времена поднецим. Пословник као регулатив за ток рада сабора има да са-

стави савез и изнесе га пред сабор, где добија санкцију. Устав Сокол. Савеза је основан закон за све, па и за сабор.

Рад сабора је тројак : а) рад по одборима, — б) рад заједнички, — в) рад гимнастички. — Одбори се деле према главним и крупнијим задаћама соколским, дакле и. пр. техничко-стручни гимнастички одбор, — медицинско-санитетски одбор, — школски одбор, — женски одбор, — дечији одбор, — војни одбор, — просветни одбор, — новинарски одбор, — побратимски одбор, и т. д. Заједнички рад се састоји у одржању свечаних седница, где највиђенији представници Соколства имају да говоре о најважнијим и великим питањима соколским, — крај тога имају реч славенски виђени гости, и иначе виђени и важни наши људи и ако нису соколи. У заједнички рад спадају и решења свих важних соколских питања, о којима сабор соколски врховно одлучује. Даље донашање главне директиве рада, стварање соколских закона, јаван обрачун са Савезом, и т. д. — Гимнастички се рад састоји у јавној вежбању коју дају одабрана одељења и појединци с једне стране, — а с друге у извођењу покушаја за обнову и гранање гимнастике у сваком погледу.

Чланови сабора јесу сви управни одбори (са заменицима) свих соколских друштава персонифицирани у једном изасланику, свих соколских жупа, те соколског савеза. Ово су чланови који имају право гласања. А право присуствања на сабору имају сви чланови соколски легитимирани по својим друштвима, — но без права гласа, т. ј. сам Соколски Савез С., Х. и Сл. нема своје скупштине него то је делокруг соколског сабора.

Скупштине појединих савеза.

Скупштине имају да одрже Савези Хрватског, Словеначког и Српског Соколства.

Рок скупштинама је месец фебруар до половине априла о. г.

Главна тачка дневног реда јесте рад овога сокол. састанка од 26. јан. о. г.

Савезне управе имају да обиђу жупе, а жупске управе друштва, — тим поводом имају да се одрже скупштине жупа и друштава, где се има на дневном реду у главном забавити са новом соколском мисли, те слаборатом сокол. састанка од 26. јан. о. г. Све ово има да буде обављено до маја о. г.

У делокруг рада спада такођер брига и организација суделовања и путовања на соколски сабор о. г. у Београду.

Бр. 2. дневног реда :

мобилизација целокупне интелигенције народне, организација ове у моралне кадрове, активитет тога свега у целокупном животу народном.

Изјава соколског састанка о томе.

Главни план рада на томе.

Изјава о организацији морала.

Након физичког исцрпљења и интелектуалнога хаоса остаје један велики капитал нашег народног бића, који мора да оживи, да се појави и да ступи у дејствовање, то је наш морал, наше врлине и наша честитост.

Снага нашег морала, колико год је огромна, да би издржала потребно време, да би се још већма развила, и да би дејствовала што целисходније, мора бити негована, мора се о њој водити брига, мора се чувати да би се паметно могла трошити, мора бити организирана.

Још има два велика разлога за организацију морала, а то је с једне стране јаки налет наше воље, наше мисли и нашег идејала, да најпосле саградимо и доградимо нашу велику, моћну и срећну државу, организовани морал биће овде главним темељем градње и на њему ће да почива главни терет, — а с друге стране дрчке и тресе се цело друштво наше од страшног насртаја негативне и срдите тежње човечије, бољшевиизма, који хоће све да сатару, поруши и утамаши, и овде наш организовани морал мора да буде главном и најјачом одбраном и штитом.

Организација морала има да буде спроведена кроз све редове, сталеже и полове целог народа нашег, и средиштем те организације, покушајем тога, хоће, могу и морају да буду соколска друштва, — као и примером свега

Главни план рада на организацији морала.

Соколски раденици;
Соколски четници;
Соколски побратими;
Соколски добровољци.

Соколски раденици.

а) Два дана у седмици су дани где цело соколско друштво има да ради. Ради се онај опће корисни рад, који је у часу најпотребнији. Н. пр. истоварити вагоне или бродове или кола, или утоварити; почистити све улице у месту, очистити блато, пропустити воду; ићи у баште и вртове те тамо копати и сејати; ићи на орање или на сејање, или сами, или у помоћ појединцима, или јавној власти, да се њиве обраде; учинити пешачки излет у оближње место те тамо у споразуму с влашћу и појединцима агитирати прво радом за рад, онда свим осталим културним сретевима једне добре пропаганде; радити на оправци железничке пруге, телефона и брзојава и л. д.

б) Они чланови, који су способни и вољни да раде у јавном послу, било у месту било ван истога, имају да се ставе на распо-

жење као добровољци радници (ово мора засебном ознаком споља и видљиво на одећу дотичнога да буде истакнуто) да одреде рок у коме хоће да раде, као и своје услове, те да се онда запосле, н. пр. као кондуктери на возовима, као контролори путника, као редари на станицама железничким и бродарским, као намештеници на скретницама, или као чувари пруге, или у служби поште, брзојава и телефона, или у служби полиције и стражара, или у служби дочека странаца и провода истих, или у служби болница и осталих санитетских установа, или у служби новина, или у служби јавних локала, и т. д.

в) Чланови друштава, а стручни радници, спец. радници, професијонисте, мајстори, занатлије, који се разумеју око пољопривредних машина и алата, који су стручно оспособљени за послове као што је машина на влаку или броду, машина за шивење, стројеви брзојава и телефона, електричних централа, те ипаче сви стручни радници имају да одређено време буду добровољци радници, било у свом месту, било ван истог, (ознака споља, обавештај јавности, публиковањем плакатима по месту, и новинама). Овамо разумемо стручњаке за учење писања и читања, за учење певања, за учење осталих корисних знања, као што је кување, шивање, прање, и т. д., — па и ови спадају у ред добровољаца радника соколских.

г) Регулисање материјалне одштите спада у делокруг самог друштва, које има да води бригу о свима својим добровољцима радницима, те да омогући рад њихов.

д) У смислу подизања радности има друштво да у своме месту прво, а онда и у околини својој, води попис и контролу свих радних снага, да прискаче у помоћ радницима у спехе, да надзира породичне радника, да олакша услове приступа у друштво радницима, да изиђе и јавно утврди и жигуше све способне нерадне и лењивце и готоване да пре оштрог социјалног бојкота против свих људи употреби сва блага и разумна средства да и ове појединце приведе радности и спасе их.

Соколски четници.

Соколски подмладак сачињава соколске четнике (или соколске планинке). Четници састављају своје чете под вођством старешине. Осим забаве, игре, вежбе, учења лепих и корисних ствари, — имају четници да према својим способностима врше неке спехе и важне послове, н. пр. разношење обавести, успостава везе, водићи, уходе, посиљни и т. д. Кад је четник у јавној служби носи своју ознаку. Служба се удешава према обичним погледима на дечачко здравље, спрему, издржљивост, те на то, да дечачко образовање, здравље, развој, не трпи одатле никакве штете. Родитељи морају бити споразумни с тиме. Служба је изменична, и по врсти и начину употребе, и по трајању занимања, и по реду и броју четника.

Четничка одељења имају да буду удружена у сврху међусобне дечије помоћи, те дакле имају да воде попис све деце, која и нису четници, да их обилазе, да се с њима друже, да их позивају на своје састанке, излете, већбе, учења и т. д., да се брину о сиротима који немају одеће ни обуће, да се брину о болеснима, да надгледају како деца у кући живе, како се хране, какви су им родитељи, — даље да оснују дечије певачко друштво, дечије позориште, дечији кинематограф, и т. д.

Начело је код четника ово: употребити и дечију снагу у опћи, користан рад, — друго дати деци много удела у томе, да самостално о себи бригу воде, уче се узајамности и другарству и заједници, а све то дабогме под стручним и пријатељским надзором старијих сокола.

Соколски побратими.

1. Тип соколског рада у селу јесу т. з. соколски побратими.
2. Соколски побратими јесу друштва сеоска једнака т. з. „побратимима“ од пре рата, као што су била распрострањена у Босни и Херцеговини.

3. Зовемо их соколски побратими, јер ћемо да их чвршће узмемо у соколску заједницу, а зову се и старим својим именом побратима, јер су то по врлинама заслужили од пре, — зато име остаје двојако.

4. Сврха соколских побратима као и рад остаје као и пре, дакле у главном борба против алкохола, против иначе порока и мана, а особито нерада, и остаје за скору будућност да се рад њихов појача, умножи, пољепши и разграна, заједно са реформом целог Соколства.

5. Соколских побратима треба што пре и што више да има, зато је неопходно потребно, да се сместа пронађу и одреде личности, које би имале задаћу, да обиђу сва места где су побратими били, да их поново приведу животу и обнове у раду, с једне стране, а с друге, да се од стране појединих жуна или соколских друштава пролађу и означе села, где би се соколски побратими могли основати, да се од најближих позваних подузме у ту сврху пропаганда речју, писмом и делом.

6. Разуме се да су соколски побратими потпуно једнаки соколским друштвима, — на се међу свим осталим тиче соколски сабор побратима као и сокола.

Škola pobratima u Sarajevu.

Cilj i svrha ove škole je, da obrazuje pobratime u sokolskom i pobratimskom duhu, da bude središtem rada oko pobratima, da širi i jača i podiže pobratime kroz ceo naš narod.

Škola je u Sarajevu, i sokolska društva u Sarajevu, kao i sokol. župe, dužni su voditi brigu o toj školi.

Imaju da iznadju podesne prostorije za školu, da sastave učiteljski zbor, da izrade nastavni plan, da se pobrinu oko ob-
skrbe djaka, kao i o dolasku i odlasku istih.

Sokolski Savez SHS. daje u tu svrhu pomoć školi u svoti od (5000) kruna mesečno.

Broj djaka ima da se ustanovi prema okolnostima, ali je preko potrebno, da svako pobratimsko društvo bude sa izvesnim brojem djaka u školi zastupljeno, i to bar svake godine jedanput.

Broj djaka iznosio bi maksimalno u jednom tečaju (50.) — tečaja bi se držalo šest godišnje, naizmenice svaka 2 meseca, — ali tačno ustanovljenje kako broja djaka, tako trajanja tečaja, ima da utvrdi sama škola tokom svoga rada.

Nastavni plan bi obuhvatao: opće obrazovanje, sokolsko obrazovanje, pobratimsko obrazovanje, — sve to raspodjeljeno celishodno na pojedine predmete, kao što je pismenost, pevanje, povjesnica, igijena, poljoprivredni alati, o korisnom bilju i životinjama, o državi, o privredi, o tel. vežbi, o sokolostvu i njegovoj pove-
snici, o pobratimstvu, itd.

Škola bi bila dužna da izdaje jedan pobratinski list.

Mesečni izveštaji pripadaju glavnom listu, izveštaji o tečajevima, kao i generalni izveštaj o školi idu Sokol. Savezu SHS.

Školom upravlja učiteljski zbor, — u drugoj instanciji r. V. Besarović, — u trećoj Sokol. Savez SHS.

Svaki tečaj ima da održi jednu javnu vežbu, čiji čist prihod pripada sokol. fondu za održanje škole.

Škola izdaje svoje svedožbe o sposobnostima djaka.

U prvom redu škola se obrazuje za muškarce, — ali je načelno stanovište, da se pokuša sa jednim tečajem i za pobratimske žene. Taj bi se tečaj održao uz pomoć ženskih društava u Sarajevu, te bi imao zasebni nastavni plan.

Соколски добровољци.

Соколски добровољци су они чланови сокола и побратима, што према способностима хоће да добровољно служе извесно време у нашој војсци, жандармерији или полицији.

У првом реду спадају овамо они чланови друштва, што или већ сада, или ускоро, морају да буду уновачени и узети у војску, у другом реду спадају овамо и нешто млађи, али физички отпорни, способни и развијени, онда спадају овамо они, што су већ били војници или шарже, те разумеју војнички позив и службу, најпосле спадају овамо сви, који су вољни да у војсци било у каквсм својству добровољно служе.

У дужност жупних и друштвених управних одбора спада, да обаве асентацију својих чланова у ту сврху, да о томе што пре саставе списнице и извјештаје, те да их савезној управи што пре поднесу.

A савезна управа опет тражи контакт са војном мисијом у земљи, да би се олакшао приступ добровољцима у војску, да би се утврдили можанитети тога, трајања службовања, одношаја према регуларној војсци, иступа, боловања, инвалидитета, осигурања, употребе у служби, школовања, и т. д.

Dužnost је sokolskih društava, да у својим местима и ближој околици воде бригу о invalidima ratnim, било да су то njihovi članovi, било да nisu, да раде на томе, да им олакшају животну борбу у сваком погледу, да им нађу места где могу бити uposleni, да им прибављају posao, да им дају pripomoći за porodicu, особито за жену и decu, да их обилазе и nadgledaju.

Dalje је dužnost sokolskih društava, да у својим местима и ближој околици, воде бригу о dobrovoljcima ratnim, poglavito о члановима jugoslavenske legije, како о njима тако и о njihovим porodicama, особито о njihovим женама и deci, да omogućују vezu porodiце са ocem porodiце, да им прибаве potpore и pomoći, обилазе их у болести, osiguraju ishranu, nabave odelo, obrane од nasilja itd.

Број 3. другог реда:

Обнова Соколства.

У обнову Соколства спада предмет обнављања соколског живота, како је пресечен и престао месеца Видовдана год. 1914., те се тиче појединих „одељених“ савеза соколских, било српских, било хрватских, било словеначких; — по овамо спада даље напредовање и развијање целог нашег Соколства „нераздељеног“, како то идеја национализма захтева, па се тиче свих Соколстава заједно; — овамо даље спада обнова и Свеславенског Соколства, чији смо били, јесмо и остајемо верни чланови, па се то тиче и свију нас, и остале наше славенске браће, Чеха, Пољака и Руса.

Осим посла око успоставе и механичког обнављења соколског живота време је да се старе соколеке догме прегледају и претресу, да се прилагоде новим погледима и народним потребама, да се према напретку човечанског духа подигну и усаврше, да се све непотребно, слабо, лоше и старо, измене корисним, модерним, јаким, добрим и новим, а ос бито да се образовни идејал соколски, који је досада био утегнут у немачки појам турнера, прилагоди средини, која би као златна стојала подједнако удаљена од немачког турнера и америкашког слободног појединца борца и играча, — у кратко поред обнове Соколства долази овамо и основна реформа Соколства:

Посао би се делио у главном на двоје:

I. Обнова Соколства,

II. Реформа Соколства.

А обнова Соколства би се делила на

а) обнову Соколства Срба, Хрвата и Словенаца,

б) обнову Свеславенског Соколства.

Остало би да се обнова Соколства Срба, Хрвата и Словенаца раздели на:

Појединачку акцију покрајинских соколских жупа.

Заједничку акцију целог Соколства нашег.

Док би се реформа Соколства, као и обнова Свеслав. Соколства природно тицала свију нас Славена, појединачка акција била би само наша.

Покрајинска акција за обнову Соколства.

Ваља да буде непосредна, лична и јака. Писмене упуте, новинске спомене, — мало ће вредити.

Ваља одабрати способне личности, што ће посао обилажења друштава, те агитације на обнови друштава, да изведу како треба. Ту су у првом реду позване познате соколске личности и соколски радници, те соколски часници, да учине своје.

За рад око обнове друштава ваља осигурати одмах материјална средства, — најбоље је да то управе појединих жупа учине. Види прилог о финансији. одборима соколским.

Ваља издати акредитивна писма на јавне области, особито се ваља обратити на остале народне установе и градска друштва ради помоћи, — свакако је врло важно успоставити везу са нашим официрима и војском, у чијим је редовима толико много соколова.

Читаву акцију природно води врховни сокол. савез дотичне покрајине, — дакле жупа.

Осим изасланика остаје за тај рад на расположењу све оно што је соколским законом прописано и освештано.

Т. 3. Финансијални одбори соколски.

Обнова и реформа уједињеног соколства, са установљењем школа у Љубљани, Сарајеву и Загребу, захтева великих материјалних средстава. Да се та средства скупе дужни су у првом реду сами соколи, појединци, друштва жупе и савези соколски. Дужни су прво соколи да дају добровољно, и да сакупљају и са других страна. Да би то давање и сакупљање узело јачину и облик, како сврси додикује, ваља да се организује. Свако друштво соколско, свака жупа соколска и сваки савез соколски морају одмах из своје средине основати т. з. финансијалне одборе соколске. Сврха и рад тих одбора је да изнађе и употреби начине, да се до материјалних средстава обилато и што пре дође. У томе раду ваља ти одбори да траже споја и са осталим народним друштвима нашим, како би рад био бољи, разноврснији и успешнији. Прво се морају опорезати сви чланови друштава, те сама друштва, — ствар је заједничка, и сваки треба да у помагању суделује. Соколи имају пријатеља у свјим местима, те са сабирним арцима имају да обиђу све пријатеље Соколства. Након тога дележу јавне установе и друштва, на

које се такођер мора обратити, објаснити сврха и затражити помоћ. Припређивањем јавних већби, беседа, села, забава и предавања, отварају се нови путеви убирања добровољних приноса. Нема сумње да овде није разноврсност рада на сакупљању матер. средстава за Соколство исцрпљена, па ће енергија, окретност и помет одушевљених људи имати велико поље за дејствовање. И никада не треба да заборавимо на врховно начело: соколска је ствар, па су соколи у првом реду дужни да нешто жртвују. — Сабрана материјална средства нека се одмах шаљу у Београд на главни одбор, а извештаји о целој акцији ваља да се одмах упућују на управу Соколског Гласника Срба Хрвата и Словенаца у Загребу.

Заједничка акција на обнови Соколства.

Овамо спада овај састанак, публикација његових резолуција и његовог рада.

Спада овамо заједнички лист.

Спада овамо соколски сабор.

Спада рад прелазног заједничког савезног одбора, што има на састанку 26./I. о. г да се изабере.

Спадају овамо сва средства заједничке соколске пропаганде, у претпоставци: да је рад на обнови Соколства један еминентно од првих заједничких радова наших у већ уједињеном Соколству.

Овамо спада и соколска школа у Љубљани, стручна анкета у Загребу и побратимска школа у Сарајеву.

Sokolska škola u Ljubljani.

Cilj i svrha ove škole jeste, da obrazuje sokolske predhodnike, učitelje i vodje.

Škola je u Ljubljani, u sokol. društvu, koje ima da na raspoloženje stavi prostorije i sprave.

To sokolsko društvo ima da sastavi učiteljski zbor za školu, služeći se pri tome u glavnom svojim silama, te silama Srba i Hrvata, i najposle br. Čeha.

To sokolsko društvo ima da sastavi detaljan plan o učevnom rasporedu škole, da izradi upute za sokol. društva o pogledu odašiljanja djaka, da spremi stanove i obskrbu za njih, da ustanovi trajanje škole itd.

Za taj posao daje se iz sokolskog fonda Ljubljanskom sokolu mesečna svota (5000) kruna. — razume se da djaci plaćaju za sebe kako školarinu tako i obskrbu.

O uspehu učenja izdaje škola svoje svedočbe. — te priredjuje tromesečne velike javne vežbe, čiji prihod pripada sokol. fondu za uzdržavanje te škole.

Svako sokol. društvo u Sokol. Savezu SHS. dužno je bar jednom godišnje da izašlje najmanje jednog djaka u sokol. školu.

Prijam u školu pretpostavlja prethodnu prijavu bar 6 nedelja ranije, te utvrđenje obveze društva kako prema djaku, tako prema školi.

Broj djaka iznosi maksimalno u jednom tečaju (100), — Broj tečajeva iznosi godišnje maksimalno šest.

Pri sastavu učevnog plana ima se osloniti na takove planove kod br. Čeha.

Sistem tel. vežbe, koji se uči, jeste sokolski.

Uz telesnu vežbu dolaze i ostale grane telesnog obrazovanja i telesne prosvete, kao što je igijena, anatomija, i fiziologija, istorija tel. vežbe, istorija Sokolstva, vežbe govorenja i držanja govora, vežbe u pismenim sastavcima, itd.

O svakom tečaju za sebe, kao i godišnje nakon svih tečajeva, dužan je učiteljski zbor da podnese opširan izvještaj Sokol. Savezu SHS.

Najmanje jednom mesečno dužan je učiteljski zbor da pošalje izvještaj za glavni list.

Školom u Ljubljani upravlja Sokolski Savez SHS, preko dr. I. Oražena u Ljubljani. Inštancije su dakle: učiteljski zbor same škole, — dr. I. Orežan, — Sokol. Savez SHS.

Заједничка акција на обнови Свеславенског Соколства.

Моментано је потребно једном резолуцијом обратити се на народ, Соколетство и Славенство, где мора бити истакнуто, да на путу од народа до човечанства стоји за нас, и за цео свет, једна културно-етична сила, која је кадра, да у часу смрти старих величина на својим дивљим плећима предражи, пренесе и спасе човечију душу, док се не доспе, док се не узвиси до човечанства, до среће и мира, — и та је културно-етична сила Славенство. Томе Славенству служе сви соколи. Та заједничка служба и тај заједнички циљ зближује сва Соколства, сједињује их, спаја их, те по томе сва Соколства, јер су славенска, и јер је Славенство једно, — јесу и она једна. То јединство почиње од духовности и силази доле у материјални свет наше борбе и нашег отимања у животу, па зато сва Соколства морају да ступе у тесну везу, да учине једно велико и јако друштво друштава. А то је Савез Славенскога Соколства.

Тражити ваља изасланике Чешког, Пољског и Руског Соколства за наш соколски сабор.

Успоставити треба везе листова, као и све остале везе, те их и појачати.

Реформа Соколства.

При избору идејала телесне вежбе, као једине и праве основе Соколства, — имајмо на уму следеће: два су прототипа телесног образовања који се за првенство боре, немачки турнерски тип,

тип справе, редне и заједничке веџбе, управо милитарни тип, и амерички борачки тип, тип појединца излученог из строја организације, слободног за надметање у групи, тип поља и ваздуха, игре и сунца; између то двоје стајало је Сокољство, припадајући врло много више турнерству, али признати морамо са т. з. смерницом развоја да се удаљи од турнерства и нешто приближи слободњачком типу; вероватно је да је истина по среди, и моје је мишљење да ваља Сокољство још јаче удаљити од турнерства и још више приближити начину веџбе напреднијих народа; већ тип организације је тип робовања, тип отпора, тип одбране, исто као што је у слободи и за слободу настала слободна тел. веџба; осим тога дух народа нашег, изражен у јуначкој игри и надметању, више тежи слободном тел. образовању и слободној веџби и игри, и више му прија то; најпосле није свеједно да ли ће се народ наш сабијати само у тврде организације или да ли ће му се дати слобода избора развијања, без обзира како је то код других, и без обзира шта он волије а шта не; и на крају морамо се сетити, да смо ми међу сокољима били први, који нисмо хтели примати никакву догму као закон, док је не опробамо сами, и да смо ми били први, који смо јасно нагласили потребу проширења и реформе сокол. тел. веџбе облигатним учењем и вежбањем прво својих народних, а онда и осталих модерних јуначких игара, слободних веџба, и надметања. Образовни идејал нашег народа помакнут је у слободи, ради слободе и ка слободи напред, па је и начин тел. образовања постао другачији, и проблем реформе Сокољства видимо у томе, да се из два екстрема постојећих начина тел. образовања створи један наш, посредни, нов, који ће од оба такмаца узети себи што је добро и корисно, а свом тежином се ослонити на своју народну традицију и народну културу, дух, језик, говор, песму, игру, борбу и надметање.

Даљи разлог потребе реформе Сокољства, а поглавито сокол. тел. веџбе, јесте у томе, што старо становиште, да је Сокољство уставна варошка, грађанска, господска, мора да падне и да престане, и што наше Сокољствомора да обухвати наша села, нашега сељака, наше једино благо и нашу бесмртну и неисприну снагу; исеу ово нови разговори за нас, па ћу само да упозорим на наше побратиме, као доказ да је проблем био познат одавно и било покушавано и решење; и збиља са 90% наших сељака, запустених, необразованих, неписмених, којим правом ми, господа, делић један, паразит народног живота, тражимо за себе толико, десет на сељака заборављамо?! Пошто је досадање соколовање наше било чистом имитацијом чешког сокољства, а чешко Сокољство нема сељака, то је махна Чеха прешла и на нас, но сад је време да о томе промислимо и боље и трезвеније, и достојније и јаче, па да реформу

нашег Сокољства схватимо као битни услов сокољског опстанка у опће.

Узевши све то у обзир и додавши томе то, да је наше Сокољство постало једним, уједињеним и великим, да је наше Сокољство по традицији сирото и слабо, да је номенклатура и терминологија необрађена, да нас чека школска тел. вежба да је узмемо у руке, да морамо водити бригу како о деци, тако о одраслом човеку, о жени, о војнику, морамо увидети да без сокољана, без стручних учитеља, и сада тако рећи без старих годишта вежбања, стојимо пред великим задатком, и наше одлуке треба да буду озбиљне, стварне и потпуне, па да без бојазни, одговоримо својој служби у народу, приступимо реформацији Сокољства. То нам је посао заједнички, и нас Срба, и Хрвата и Словенаца, и браће Словака што су данас у држави нашој, па пошто је посао и велик, го би било паметно, да га обавимо у споразуму и друштву како међу собом, тако и са осталим слав. сокољима, а особито са браћом Чесима.

За спремање решења тога задатка, за све покушаје, извиде, мерења, искуства, договоре, састанак, једном речи за средиште тога нека буде Сарајево, или Загреб, где би стална анкета, у ту сврху од стручњака састављена, стално се састајала и стално радила. Та анкета би била подложена савезној врховној управи, и одговарала би након извесног времена изасланом надзорнику савезне врховне управе, а морала би месечно да опширно извести како савезну управу, тако и главни сокољ. лист. Након шест месеци, а то би било Видовдана 1919. г. одржало би се сокољско договарање у Београду, одржао би се један локални сокољски слет, и том приликом били би резултати анкете што се каже „зорно“ приказани, и могле би се донети коначне одлуке.

Gimnastička anketa u Zagrebu.

Cilj i svrha ove ankete jeste, da eksperimentalno preispita postojeće sisteme telesne vežbe na njihovu uspešnost u opće a ponaosob obzirom na naš ljudski materijal, na naše prilike na naše narodne potrebe.

Anketa se sastoji od stručnjačkog zbora, koji po opće vrednom naučnom i zajedničkom principu, uz fiziološko-medicinsku kontrolu, radi po grupama i po odsecima, tako da svaki sistem, koji se ispituje, ima svoga stručnjaka i svoju grupu, te uporedo i zajedno rade 3—4 ili više meseca dana, po glavnom planu, sa drugim stručnjacima i grupama.

Stručnjaka ima onoliko, koliko sistema tel. vežbe, dakle u glavnom: turnerski, nemački sistem, — švedski sistem — sokolski sistem, — sistem francuskih gimnastičara, — sistem ritmičke tel. vežbe, — sistem američko-engleski, — sistem narodnih igara naših, — dakle sedam do osam stručnjaka, i jedan kao nadзорник, te dva lekara za fiziološku kontrolu.

Stručnjački zbor radi međusobno sporazumno i u dogovoru, održava svake nedelje svoje sednice, gde se izmenjuju referati pojedinaca, rešavaju postojeća pitanja, postavlja inicijativa, sabira stručni materijal, koji će u generalnom izveštaju ankete biti saopćen.

Svaki stručnjak ima svoju grupu vežbača, sastojeću od dece i od odraslih, muških i ženskih, na kojoj ima da radi, — materijal za pojedine grupe imaju da dadu oba sokolska društva u Zagrebu.

Nakon 3 meseca rada dužan je svaki stručnjak da održi jednu javnu produkciju, od čega prihod pripada uzdržavanju ankete. Te produkcije imaju da budu spojene od više sistema uporedo tako da prikazivanja imaju odgojnu i prosvetnu kritičku vrednost.

Oba lekara vrše medicinsko-fiziološku kontrolu uz pomoć samih stručnjaka, te nadzornika.

Anketa ima svoje sobe za vežbanja, svoja vežbališta vani, svoje podvornike, te svoju kancelariju što sve valja da je u blizini i zajedno koncentrisano. U kancelariji je i arhiv ankete.

Anketa ima svoje sprave za vršenje kontrole, vage, dynamometre, mere za visinu i širinu, spirometre, mere za tlak krvi, fotografski aparat itd. kontrolni pregledi rentgenom te pregledi urina obavlja će se u bivšoj bolnici mil. braće Jelačićev trg br. 1.

Briga nadzornika je ogrev i osvetljenje, držanje reda i čistoće, izbor podvornika, vođenje knjige troška, nabavka pišućeg materijala, nameštanje garderobe, te sobe za umivanje i pranje nakon vežbi. itd.

Stručnjaci su izabrani po odboru ankete, koju sačinjavaju dr. Fr. Bučar, Trstenjak, prof. Gj. Gavrilović, br. Dr. Šulce i dr. Laza Popović. Ovaj odbor bira i nadzornika.

Svaki stručnjak je plaćen iz fonda ankete (600 kr.) mesečno, i stoji obvezan ugovorom na posao u izvršenju glavnoga plana.

Kao stručnjak za švedski sistem uzima se dr. Fr. Bučar, za sokolski sistem Dr. Šulce, za narodne igre prof. Gj. Gavrilović, kao stručnjak za njemački sistem br. Trstenjak.

Za stručnjake za francuski i američko-engleski sistem uzeće se stranci, po pomoći i preporuci naše vojne misije. Isto tako tražiće se u Švajcarskoj stručnjak za ritmičke vežbe, te od Nemaca možda jedan nemački turnerski učitelj.

Preglede rentgenom obavljaće dobrovoljno dr. L. Popović. Kao medicinski stručnjaci uzeće se br. dr. Thaler i dr. A. Štampar.

Kao vežbaone službiće prostorije oba sokolska društva u Zagrebu po prethodnom sporazumu sa uprav. odborima oba društva.

Uz sisteme tel. vežbe mora se uzeti u obzir i t. z. četništvo (skaut-boy), pa se i za tu granu obrazovanja narodne snage mora uzeti stručenjak iz Englezke.

Stručnjački zbor ankete je dužan, da na kraju svojih pokušaja i studija podnese Sokolskom Savezu Srba, Hrvata i Slovenaca, jedan kratak i konačan izveštaj, sa predlogom najpodjednijeg načina i sistema tel. vežbe za sokolska društva i za škole, za decu, za ženske, te za seljake.

Stručnjački zbor je dužan da u duhu narodnog jezika radi na stvaranju gimnastičke nomenklature i terminologije, te da i o tome na kraju svoga rada podnese izveštaj Sokolskom Savezu SHS.

Stručnjački zbor je dužan da i za vojnike izradi sistem tel. vežbe, pri izradi koje ima da se stavi u dodir i sporazum sa predstavnicima narodne vojske.

Generalni izveštaj celokupnog rada ankete izaći će kao posebna publikacija, sa svima priložima i podacima, kao izdanje Sokol Saveza SHS.

Mesečni izveštaji stručnjačkog zbora izlaze u Sokol. Glasniku SHS, pa je svaki stručenjak dužan, da mesečno jednom pošalje svoj izveštaj u list.

Nesuglasice stručnjačkog zbora rešavaju sednice samoga zbora, u drugom redu, dr. L. Car u Zagrebu, u trećem redu Sokolski Savez SHS., — čija anketa i jeste.

Materijalnu brigu ankete snosi Sokolski Savez SHS.

Zapisnik sednice Predsjedništva Saveza Srpskog Sokolstva, Hrvatskog Sokolskog Saveza i Slovenske Sokolske Sveze, održane na dan 13/26. januara 1919. u Zagrebu.

Prisutni od strane Saveza Srpskog Sokolstva, braća: Gjura Paunković, Dr. Laza Popović, Dr. Srgjan Budisavljević, Dr. Vojislav Besarović, Dr. Bogdan Vidović, Dr. Miloš Martić, Momir Korunović, Slavko Laković i Sreten I. Obradović.

Od strane Hrvatskoga Sokolskog Saveza: braća Dr. Lazar Car, I. Hanuš, Ulčnik, Malović, Dr. Reberski, Dr. Bučar, Dr. Vinčević, Sušnik, Dr. Bradaška i M. Pilar.

Od strane Slovenske Sokolske Sveze: braća Dr. Ivan Oražen, I. Smertnik, Drenik, Kaiselj i dr. Riko Fuks.

Od strane srpske vojne misije u Zagrebu: brat Mihajlo Kovačević, potpukovnik, starešina Kragujevačkog sokola.

Br. dr. Laza Popović otvara sednicu i predlaže da se izabere predsedništvo, u koje da udju: Dr. Lazar Car, kao predsednik, Oražen i Paunković kao podpredsednici, Ulčnik, Fuks i Obradović kao sekretari. Predlog se prima jednoglasno.

Br. Car se zahvaljuje na izboru, pozdravlja prisutne kao predstavnike celokupnog Sokolstva SHS. i želi da današnji rad urodi što bolje plodom.

Čita zapisnik sednice saveza Jugoslavenskog Sokolstva održane u Zagrebu 1/14. juna 1914. godine i predlaže da taj savez treba i danas da bude, no na drugoj osnovi, mnogo jači i bliži, da izbriše svaku granicu, koja je mogla nekad i biti, ali danas to nesme i nemože biti. Prema tadanjim prilikama ostvaren je ranije Jugoslavenski Savez, koji su prihvatili svi savezi južnih Slavena, izuzev Bugara, danas taj savez treba da bude samo jedinstven u državi SHS.

Predlaže da se taj savez zove Jugoslavenski Sokolski Savez. Danas treba da se radi, da se stvara osnova za budući rad, dok se ovo spajanje ne primi i odobri od društava i saveza.

Br. Oražen predlaže da sva tri saveza prestanu dejstvovati, da u centrima sokolskim ostanu tajništva, koja će upravljati celokupnim savezima u pogledu administrovanja. Isto tako i za tehničke stvari da postoje u istim centrima tehnički odbori.

Br. Laza Popović predlaže, da se ovaj savez zove Sokolski Savez SHS. s tim, da članovi dosadašnjih saveznih uprava obrazuju središnji odbor Saveza Sokolskog SHS. Za upravljanje poslova do prvog sokolskog sabora da se izabere danas odbor od pet članova, predsednika, podpredsednika, sekretara, blagajnika i načelnika sa sjedištem u Beogradu.

Predlog se prima jednoglasno.

Odnosno ovog spajanja br. Popović predlaže da se izda deklaracija i čita prvi deo iste, koji se jednoglasno prima k znanju.

Dalje referiše br. Popović o izvršenju spajanja i o potrebi da se što pre sazovu skupštine društava, župa i saveza, koji će ovo spajanje primiti i u delo što prije privesti. Predlaže da se ove godine o Vidovu danu sazove u Beogradu sokolski sabor, na kome se imaju usvojiti ustav i pravila, po kojima sokolska društva imaju u buduće delati, što sve ima pripremiti izvršni odbor u Beogradu.

Na saboru svako društvo primljeno u savez ima biti zastupljeno sa po jednim delegatom do sto članova, a preko ovoga broja sa po jednim delegatom na svakih daljih sto članova, što je i usvojeno posle duže debate sa dva glasa protiv.

Br. Srgjan Budisavljević predlaže da i župe budu zastupljene sa po tri delegata, što se usvaja poslije kraće debate.

Br. Laza Popović predlaže da u Zagrebu izlazi zvaničan organ Sokolskog Saveza SHS. pod nazivom Sokolski Glasnik SHS. da ima tri redakciona odbora, u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani. i urednika lista. Iznosi detalje odnosno zadatka i administracije lista. Sve se prima jednoglasno i bez debate.

Br. Popović izlaže u glavnim crtama nacrt ustava Sokolstva SHS. Debata se razvija oko toga, dali u jednom mjestu može biti više društava ili samo jedno, kako se to u nacrtu traži.

Pošto je debata uzela jačih razmera to su izvesni govornici zahtevali, da se ne debatuje o svakoj tački naposeb, već da Popović pročita ceo svoj elaborat, pa potom da se čine primedbe i debatuje.

Prima se, i br. Popović nastavlja čitanje nacerta o organizaciji novog sokolstva: organizaciji morala. Predlaže da se u deklaraciji naročito istakne potreba organizacije morala i poziva brata dr. Martića da pročita deklaraciju u potpunosti, koja se nakon pročitavanja prima u celosti (prilog).

Brat Bučar iznosi potrebu uvođenja Sokolstva u školski podmladak radi čega treba da se dodje u što tešnji dodir sa ministarstvom narodnog zdravlja. Pošto je objašnjeno, da je to zadatak izvršnog odbora u Beogradu, to se prelazi preko ovoga predloga.

Br. Oražen ustaje i izjavljuje, da mora sa sjednice ići sa svima delegatima, izuzev br. Smertnika, koga ovlašćuje da Slovence zastupa.

Br. Car predlaže da se pozdravi prestolonaslednik Aleksander, što se prima jednoglasno, i br. Martić čita telegram koji se prima s primjedbom br. Korunovića, koji nalazi da u depeši treba upotrebljavati strane izraze. Depešu da potpiše br. Car, kao predsjednik današnje sjednice (prilog).

Poslije ovoga br. Popović čita nacrt o obnovi i reformi budućeg našega Sokolstva, što se prima kao informacija za izradu ustava i pravila našega Sokolstva. Po predlogu br. Gjuro Paunkovića usvojeno je, da se ceo elaborat odštampa i svima društvima pošalje radi proučavanja i pretresa. Br. Bučar predlaže da anketa za tehnički rad bude u Zagrebu. Usvaja se da se u Ljubljani što prije ustroje stručni tehnički tečajevi, koji u tome mestu i u buduću imaju biti. Anketa za tehničke stvari da bude u Zagrebu, a anketa za pobratimske stvari u Sarajevu. Posle svršenoga rada br. Car predlaže da se izabere izvršni odbor. Poslije kratke diskusije bira se odbor u koji ulaze za predsjednika br. Gjuro Paunković, za podpredsjednika dr. Miloš Popović za sekretara br. Sr. J. Obradović, za blagajnika M. Petrović, za načelnika br. Korunović.

Br. dr. Srgjan Budisavljević predlaže da se od strane sastanka telegrafski pozdravi br. dr. J. Šajner, kao predsjednik Sveslavenskog Sokolskog Saveza, što je jednoglasno usvojeno.

Pošto su iznesene zasluge br. Steve Todorovića na sokolskom radu to se jednoglasno bira za počasnoga predsjednika Sokolskog Saveza SHS. Poslije ovoga br. Car zaključuje rad u sedam i pol časova popodne.

Brzopis Njegovom kraljevskom Visočanstvu regentu Aleksandru.

Sa današnjeg svoga sastanka, ujedinjeno i nerazdjeljivo Sokolstvo Srba, Hrvata i Slovenaca, u neizmjerljivoj radosti i zanosu, veliča pobjedu Tvoje slavne vojske, u čijoj se sredini borilo i za slobodu naroda žrtvovalo život mnoštvo najboljih sokolova, i pozdravlja Tebe, vojvodo i prvi sokole naš, zavetujući se svečano, da će sada, u slobodi obnovljeno i od tudjina više ne ras-

trgano postati sastavnim delom Troje i naše vojske, temeljem kamenom, bedemom i štitom moći i sreće države naše. —

Brzopjav dru. Josipu Šajneru, starosti Sveslavenskog Sokolskog Saveza u Pragu. Na svome sastanku danas, ujedinjeno Sokolstvo Srba, Hrvata i Slovenaca, koje se je tim činom približilo velikoj misli jedinstvenosti svih slavenskih sokola i njihovih naroda, pozdravlja Tebe brate, kao najizrazitijeg i najvatrenijeg pobornika te misli. —

О оквирима, броју, величини и устројењу соколских жупа.

Техника соколске организације је: појединац, друштво, жупа, савез. То све остаје, па ипак се тако јако мора да мења. Остаје лествица, остаје начин, али садржај ће постати нов. Већ појединац, члан, соколаш, има да учини један унутарњи развитак. Од уског и старог друштва, где је појединац био конзервативан тип, завршене и тврдо омеђене идеологије, прилика отпора, одбране, сакривених намера, у сталној борби са страном државном влашћу, у нервсној и заморној утакмици међуплеменској, чије народни борац малогалацијоналист ратног плана, данас, у новом, свежем занимљивом и скроз важном друштву свих делова народних, у друштву широких међа, у друштву нових другова, у друштву постајања и збивања и стварања без прекида, појединац има да обрачуна са старим гледањем, мишљењем и осећањем, има да одпочине са другим сналажењем, у место начела одбране има да загрли свом снагом, свом вером и свом храброшћу начело задобијања, и она стара, наша, добра, позната, велика, али ропска душа, има као зрео лептир да прогризе стару чауру, па да са раширеним крилима весело полети у вис и у напредак. Цео се садржај мења, како члан, тако и цело соколско друштво. Но имам нешто да кажем о нашим соколским жупама. Сада су жупске скупштине на реду, па је потребно да се извесне ствари држе на уму.

Stare naše župe imaju prvo i pre svega da obidju i nadglede svoja društva, da ih okupe, da ih obnove, da ih utvrde. Da to uspešno učine moraju svoje tajnike i vodje, kao i članove uprave, direktno izaslati u sva mesta, gdje postoje društva. Za tim imaju da održe svoje sednice odbora, i odmah zatim svoje skupštine. Na tim skupštinama mora se voditi računa o novoj sokolskoj misli, a ta je: ujedinjenje Sokolstva Srba, Hrvata i Slovenaca. Držeći se te velike i osnovne misli imaju srpske i hrvatske župe, gđjegod je Sokolstvo „pomešano“, da glede da održe zajedničke župske skupštine. Jer kao što nije moguće i ne sme da bude srpskih i hrvatskih, razdijeljenih društava, čak i u

jednom mestu, tako ne može i nesme da bude u jednom kraju dve ili više župa, odeljenih, razdeljenih po plemenskom nazivu, a zbilja jednih po teritoriju i po članstvu. Župe imaju da se ujedine i da se izjednače. To mora ići dogovorno i sporazumno. Zato je potrebno da se održe zajedničke župske skupštine, gdegod je takav slučaj. Na tim zajedničkim skupštinama ima da se sokolski i bratski nadje način, kako da se novo stvorene župe uokvire, kako da se nazovu, ko i kako njima da upravlja. Pri tome bi dobro bilo, da se stari okviri župa, koji su išli starim, nametnutim granicama pojedinih zemalja naših, ne uzmu u obzir, nego da se ti stari okviri unište, polome i zbrišu, te da se uokvirenje župa provede po načelima zdravijim, boljim, korisnijim i novim, pa da bez obzira na stare zemaljske granice obuhvataju pojedine župe ona i onoliko društava, kako jedno drugom najpreče, najzgodnije i najbliže pripada. Nerazumljivo bi bilo i glupo bi za vekove ostalo kada bi na najsuvljij medji između nas morala jedna sokolska župa da ide austrijskom voljom!

Такове су нечовечне и апсурдне границе особито између Далмације и Хрватске, те између Далмације и Херцеговине, између Босне и Хрватске. Но не само ту, где је „помешано“ Сокољство, немају те проклете границе никаква смисла ни тамо, где Сокољство није „помешано“, као што је пример између Србије и Војводине, те између Србије и Босне, између Барање и Хрватске, и т. д. Могло би се поступати код решења овога питања двојачко: учинити у врховној управи Сокољског Савеза СХС нови распоред и нове еквире сокољских жупа, позвати старе жупе на брзу ликвидацију, и устројити одозго нове сокољске жупе, — но најбољи је начин, да се под надзором и по упутствима врховне управе Сокољског Савеза СХС обави тај посао заједничким жупским скупштинама. То је једно, а друго је: да се морају и на територију старе Србије устројити сокољске жупе, зато што је број сокољских друштава у Србији сувише велики да се без извесне раздесбе може управљати, а и зато, да би се по новом начелу, у новој расподели могле сјединити и уоквирити жупе и ван Србије. Тамо, где ће овај посао бити истинуо нов, биће и лак и весео. Тамо где постоје старе жупе, а особито у т. з. „помешаном“ Сокољству, може тај посао да буде мало отежи и мало незгодан. Збиља постоји извесна, управо њежна нека трагика у томе, да они сами, који су градили своје мале и лепе старе жупе, окитили их именима од звука, учврестили их неким слетницама, укритили их одборима и часницима, да они сами имају то све лепо и старо и мило, да руше и да пониште, да се одреку нечега, да у место мирног кретања старим путевима устану и пођу путевима великим, непознатим и новим! Но за те спешне промене, управо промене техничке природе, промене апсолутно целисходне, корисне, јасне и потребне, има да се изврше унутарње промене у појединцима, о чему сам на почетку нешто рекао. Обоје мора да иде једно с другим, и заједно, једно производи друго, и обратно, и излишно је препи-

рати се о томе, шта треба да буде прво, — има обоје да буде, то је главно. И оквири, и број, и величина, и устрој соколских жупа има да се мења. То је неизбежно, па оклевања не може бити. С једне стране тиче се ово жупских скупутина, а ове треба у т. з. „помешаном“ Соколству да буду заједничке, с друге стране има о томе да води бригу врховна управа Соколског Савеза СХС у Београду, а одлучну реч изрећи ће и ту соколски сабор наш на Видовдан 28. јунија о. г. у Београду. До тога сабора мора да се сврши припреман рад око наших нових жупа. И дотле: здраво и напред!

Sokolski razgovor.

Srpski, Hrvatski i Slovenački Sokolski Savezi ujedinili su se u jedan Sokolski Savez Srba, Hrvata i Slovenaca, to je svršen fakat, da li postoje još odeljeni stari sokolski savezi? — Postoje zato, da sprovedu likvidaciju i da porade na jedinstvu i ujedinjenju svojih župa i društava. Sokolski Savez SHS je vrhovna sokolska organizacija u našoj državi, stari savezi su apsolutno podređeni i niži, novi savez će ostati, stari imaju vremenom da nestanu. — Da li društva i župe mogu izravno stupiti u odnošaj sa Sokol. Savezom SHS? — Mogu i izravno, no za sada je bolje putem svojih starih saveza. Ne stoji ništa na putu da pojedine župe samostalno postupaju, to mogu, ako nalaze za potrebno, istupiti iz svojih starih saveza i direktno stupiti u Sokol. Savez SHS. — U Zagrebu je stvoren vrhovni Sokol. Savez SHS, a o daljem jedinstvu i ujedinjenju Sokolstva SHS izrečeno je: da se pusti vremena, — da li je to „puštanje vremena“ nešto obavezno ili ne? — Obavezno nije. Gde je moguće sjediniti n. pr. dva već postojeća sokolska društva, — tamo to sjedinjenje treba odmah i provesti. Gde je moguće osnovati odmah i iz osnova jedno i zajedničko sokolsko društvo, — tamo treba odmah da se takovo društvo i osnuje. Isključeno je i nemoguće je, pa makar i bilo trenutnog razpoloženja, da se iznova osniva jedno plemenski zasebno sokolsko društvo pod separatističkim imenom i naslovom, — takovo društvo nije više sokolsko, nego je nesokolsko, ne može biti članom župe, niti članom saveza. Isto tako dalje, gdje je moguće sjediniti n. pr. dve već postojeće sokolske župe, — tamo to sjedinjenje treba odmah i sprovesti. „Puštanje vremena“ nije smetnja akciji sjedinjenja Sokolstva, nego je pomoć toj akciji, dajući zbilja vremena da se to sjedinjenje i tamo sprovede, gde momentano izgleda da ne treba i da nije moguće. — Pretpostavimo slučaj da jedna župa smeta sjedinjenju društava, ili da jedan savez smeta sjedinjenju župa, što bude onda? — Onda se bez obzira na župu i bez obzira na savez sprovede sjedinjenje, i o tome obavesti Sokol. Savez SHS. — U kakvom su odnošaju u organizaciji novo osnovana zajednička društva ili

stara, pa sad sjedinjena? — Ako je društvo, ono spada u župu svoga kraja, ako je župa (n. pr. sjedinjena) ona spada u Sok. Savez SHS a ne u stari plemenski sokolski savez, jer ovaj likvidira i polako nestaje. — Koja pravila vrede za nova društva i za nove župe? — Gotovih novih pravila nemamo još izradjenih i o tome će konačno odlučiti naš sokolski sabor. Svakako velikih promena u starim pravilima neće biti. Glavno je zajednički i novi rad članova, međusobni i intiman odnošaj, bez obzira što nekih novih pravilnika nema. Osobito je važno bavljenje onim vrstama novoga rada sokolskoga, koji je iznešen u predlogu sokolskog sastanka u Zagrebu 26. siječna o. g., — k tomu dodajmo vežbe, — i pitajmo se, da li je baš preko potrebno, da se taj rad može početi izvadjati, da imamo nova pravila? Svakako ne! Ali je svako društvo i župa pozvana da svoje nazore i svoje mišljenje o novom ustavu sokolskom podnese za vremena Sokolskom Savezu SHS, — kako bi se uprostio i olakšao takav posao na sokolskom saboru. U ostalom imade promena u starim pravilima našim, koje se mogu bezodvlačno izvesti, i koje moraju da se izvedu bilo sad odmah, bilo posle, a kod već sjedinjenih društava i župa se zbilja moraju izvesti odmah. Te se promene odnose na t. z. ime društava i župa. U svakom tom imenu, bilo srpskom, bilo hrvatskom, ima jedna stara i razdeljujuća oznaka, i sastoji se u naglasku pojedinačno-plemenskom, u naglasku obranbenom, u naglasku koji se odnosi na nešto prošlo, na nešto nestalo, na nešto što se prebolelo, što se preživelo sa uskim značenjem svojim. Ta oznaka treba i može odmah da otpadne, i da se razruše zidovi što nas razdeljuju, i da se širom otvore kapije, što nam sprečavaju kretanja u napredak. Vidi n. pr. postupak Srp. Sokola u Sarajevu. — Da li se novo osnovana ili sjedinjena sokolska društva mogu nazvati „jugoslavenska“? — To nije tako važno. Ali pošto je vrhovni Sokolski Savez u našoj državi izbegao i obišao to ime, mislimo da nije potrebno kod društava ga uskrsavati. U ostalom to nije važno! I mislimo da „jugoslavenskih“ društava neće biti mnogo. Tip i oblik budućnosti naše narodne individualnosti nije poznat. Može ga se zvati „jugoslavenskim“, ili „ilirskim“, ili ma kako, — jer to je danas zališno i sporedno. Tip će dati sebi ime koje bude hteo! No drugo je važno. Sa odrešitim naglaskom Jugoslavenstva dolazimo kao sokoli u separatistički odnošaj prema sokolima drugih velikih slavenskih naroda, a to su Česi, Poljaci i Rusi. Njihovi sokoli nisu „severoslavenski“, nego samo sokoli, ne zovu se ni „češki“, niti „poljski“, niti „ruski“, nego samo sokoli. I između sokolskih saveza pojedinih naroda i Slavenstva nema posrednog oblika. No, i bez svega toga, potpuno je svedjedno da li će se društva ograničavati imenom jugoslavenskim. U nacrtu novog ustava sokolskog predloženo je čisto, lepo, veliko i svetlo ime „Soko ili Sokol“. Većina će da odluči. — Željni rada, pitamo šta da radimo? — Sprovedite jedinstvo i ujedinjenje, a

tamo gde niste „mešani“ sklonite i uništite sve oznake slabosti, razdeljenja, prošlosti i nemoći; vežbajte sokolske vežbe; i radite u duhu novih zahteva našeg održanja, formirajte radeničke bataljone, organizujte decu, asentirajte dobrovoljce, dižite pobratime. — Nije li taj novi način rada izvesno nepoverenje prema t. z. „tyršovom sistemu“? — Ne! Sokolstvo celog sveta deli se u dve velike perijode. Perijoda robovanja, koja je tolika decenija trajala, prošla je. Prošao je i t. z. „tyršov sistem“. Čast mu i slava! Sve što je dobro u njemu za našu slobodu uzećemo. Ali ćemo kao slobodni ljudi ići i pokušavati dalje. To je druga perijoda sokolovanja: perijoda slobode, slobodne odluke, slobodnog odredjenja. Kao i sve ostalo predleži i Sokolstvo zakonu napretka i razvića, zakonu usavršavanja odabiranjem, zakona prilagodjavanja prema novim i drugačijim potrebama i prilikama. Dakle nepoverenja nema i ne može da ga bude! Odeljivanja i izdvajanja niko neće. Pročitajte svečanu deklaraciju sokolskog sastanka od 26. siječnja o. g.

Допис из Војводине.

„Брате уреднице, чули смо и читали о обнови и о уједињењу нашега Сокољства. Обрадовало нас је и узрујало то. Војводина је пре рата управо последња приступила Сокољству. Не истражујем узроке, али је тако било. Дошли смо у сокољске редове последњи, и наши бројеви били су слаби и били су мали. Сада куца ново време. Војводина је слободна. И има у њој идејализма, полета и снаге, има у њој Сокољова. Посао је велики, који на нас војвођане чека. Јер ми немамо где да наставимо, као ви, него морамо изнова да почињемо. Прво морамо да оснивамо друштва сокољска. Колике наше лепе, богате и свесне вароши и села знају за сокоље тек по имену! Колики огроман народ има да се облагороди, организује и сокољски просвети! Након друштава морамо по начелима сокољске организације ићи даље, па подићи две до три сокољске жупе наше. Посао расте, множи се, комбинује се. Ми рачунамо на сигурну и велику помоћ наших суседа сокољских, Срп. Сокољ. Жупе Фрушкогорске и Сокољ. Савеза у Београду. У тој помоћи узимамо као извесно изасланике сокољске, сокољске просветитеље, стручнаке, вође, што ће међу нас да дођу, да нас поуче, да нам покажу како и шта да радимо. Ни ми нећемо да Сокољство у Војводини буде ствар само варошка и ствар само господје, него хоћемо да Сокољство обухвати сву ширину народа нашега, дакле и наше сељаци. Пример побратима у Босни и Херцеговини није остао без утецаја нити на нас. Ми можда нећемо моћи сад одмах, створити побратимску школу за наше крајеве, али на јесен има то да се збује. Па и овде рачунамо на браћу из Босне и Херцеговине, особито из учитељског збора и

управног одбора садашње побратимске школе у Сарајеву, да међу нас дођу и да нас поведу.

Докле је наш једини соколски лист у Загребу ми смо од њега јако далеко, одсечени смо, остављени смо. Најпосле не може тај велики и заједнички лист да брине и наше мале бриге. Па мислимо да би добро било, док главни соколски лист не пређе у средину наше државе у Београд, да за Војводину излази један лист, „провинцијални“ соколски лист, лист који ће нам бити близу, који ће се бавити ситнијим задаћама. Разуме се да тиме не мислимо учинити или подузети нешто против опстанка и функције главног листа, и једна од првих дужности наших је, да ћемо свом снагом радити на организацији раширивања, растуривања, те сакупљања претплате за главни лист. Опростите, брате уреднице, што ваше стрпљење стављамо на искушење, и овако на дугачко пишемо. Али је ствар озбиљна о којој се ради, и другачије није могуће. И пре него што завршимо морамо додирнути још нешто, што је у погледу Соколства у Војводини врло важно и врло круно. Вама је дабогме добро познато, да у Војводини живе много хиљада наше браће Буњеваца, Шокаца и Словака, а има и Русина. Видите, ми мислимо, да је овде баш Соколство у Војводини позвано, да буде оном везом, што ће то све да веже заједно, да буде оним средством, што ће то да уједини, да буде једном од оних просветно-националних институција, што ће то да окупи, зближи, смеша, и послужи свим стагсма и свом својом соколском чистоћом формирању и грађењу нове, велике, младе и лепе народне личности наше. И сасвим је разумљиво, да никоме нити не пада на ум, да Соколство у Војводини гради раздвојено по племенима. И сама помисао на то била би страшним доказом наше неспособности за живот. Молимо, брате уреднице, да опростите ако вам у послу нешто сметамо, али, верујући у добру соколску мисао, верујемо да ће она и у Војводини имати много својих верних бораца, па ће бити и успеха. Шаљемо вам списак претплатника и леп соколски поздрав : здраво !” — А.

Белешке.

Добили смо писмо из Београда од једног старог и доброг пријатеља нашега уједињеног Соколства. Један део писма гласи : „Колико пута, кад се шетам по Калимегдану, застанем и гледам како се Сава и Дунав загрлише и сјединише, и како је преко, и десно и лево, пукла наша велика и лепа земља. Ја сам стари соко, па не могу да о Соколству не мислим. И верујте да ми је једна од тежких и радосних замисли, да онај део старог београдског града, баш на ушћу Саве у Дунав, буде једно соколско већбалиште, и да на томе месту, где је толико текло крви, буде једном песме, смеха, шре и снаге, веселог и новог живота нашег. Но не само то, место је толико подесно, да би се на обронке горњег града дала лепо саградити седишта, која би у полукругу обухватала већбалиште. Као што видите мени је пред очима један соколски стадијон, што би се ту имао да подигне, у облику дугуљаста круга, отворен према обали Саве и Дунава, осло-

ien na gorњи grad, sa ogromnim, dugim redovima sedišta, sa bazenom za plivanje, sa trkalištem, sa nasadaма jablanova, sa stolovima guslara, sve zidano kamenom i mramorom, belim, tvrdim, neprolaznim. Pred mojim očima postaje to gotovim delom, i ja vidim taj sokolski храм ostvaren i svršen, i u tome храму sinove naroda мога где се боре за цазму бесмртности. . . . Оптимизам, непоправљив и страпан. . . . Не! шта је дужност Београда, тога срца државе наше, да гради касарне, пристаништа, куле на седам тавана, или му је дужност да гради школе саборнице, вербалшта ? ! — Уверени смо, да је мисао добра : Београд мора да сагради стадијон, у томе грађењу мора се водити гледиштем високим, гледиштем са кога се много и далеко види, без штедљивости и без бојазни, и као што је Београд знао бити средиштем наше народне одбране, мора знати бити средиштем наше позитивне, заједничке и цветајуће културе.

Glavna skupština Hrv. Sokola u Zagrebu održana je u nedelju 9./II. o. g. u 9 h. od podne, u prostorijama Sokola. Dve stvari su upadale u oči: 1. skupština je bila jako dobro i mnogobrojno posećena, a preko polovice prisutnih bile su sestre sokolice; to je veoma utešno, lepo i važno; to prisustvo nije bilo pasivno i mrtvo, nego aktivno i živo, sestre su glasale, govorile, izražavale svoje simpatije ili antipatije, i one su izdržale do kraja u hladnoj dvorani; obnova sokolskog rada u zagreb. hrv. sokolu biće istinska i snažna, baš zato, što je tu na pomoći toliko sestara, i kad uzmemo u obzir, da je na vežbama dečiji podmladak u nekoliko odela zastupljen, onda o uspehu ove obnove ne možemo da posumnjamo; 2. odbor društva podneo je skupštini predloge za izmenu pravila, pa vođen idejom jedinstva i ujedinjenja Sokolstva na slav. jugu tražio je odbor da se prvi paragraf društvenih pravila u toliko promeni, što se društvo neće više zvati „Hrvatski Sokol u Zagrebu“, nego samo „Sokol u Zagrebu“, ali taj predlog nije primljen, nego je ogromnom većinom glasova primljen predlog br. dr. Bradaške, da se izmena prvog paragrafa društvenih pravila skine sa dnevnoga reda i odgodi, te počeka bolje vreme; debata o tome bila je kratka; pa je tako jedna od velikih i najkrupnijih naših zamisli za sada propala; no prepreke su i smetnje zato tu, da izazivaju još intenzivniji i nepopustljiviji rad, pa verujemo, da će i te prepreke i smetnje vremenom pasti.

Jugoslavenski Sokol u Imotskom. Kako nam br. Marko Šimić, učitelj iz Imotskog javlja, od 24./I. o. g., osnovala je tamošnja narodna inteligencija svoje sokolsko društvo, pod gornjim imenom. Društvo hoće da radi, traži učitelja za vežbe, upute i literaturu za početak. Oduševljenje je veliko. Na čelu društva stoje odlična braća Marko Dunda, dr. Mihovil Vuković, Luka Milinović, Marko Šimić, Nikola Vlačić. Pozdravljamo ovo novo br društvo naše i želimo mu uspeha, i nadamo se da će biti primerom, u koji će se svi da ugledaju. Napred i zdravo!

„Hrvatski Sokol“ u Karlovcu otpočeo je novi svoj život i rad 1./XII. 1918., budući je dotle sokolana po vojništvu okupirana, odnosno neuredjena bila. Rečenoга дана било је svečano otvorenje sokolane, koje је obavljeno prigodnim govorom starešine br. dr. Vinkovića, zakletvom sokola, vježbom prednjaka na ručama i kućnom zabavom, uz izvanredno brojnu prisutnost svih slojeva stanovnika Karlovca. Odmah nakon toga počelo се је redovitim vježbanjem, i to članstva svakog ponedeljka, sriede i subote, prednjaka svakog četvrtka, djačkog podmlatka ponedeljkom, sriedom, četvrtkom i subotom, te šegrtskog podmlatka četvrtkom i subotom. Izvršnih članova ima ovaj „Sokol“ dosele 104, djačkog podmlatka 176 i šegrta 54. Na članskim vježbama vježba redovito 5—7 odjela, a neprestano се приjavljuju novi članovi. Ove zime priredio је „Sokol“ за svoje članove tri kućne zabave bez ulaznine, i to 5. i 19. januara i 9. februara o. g. Izvršni članovi, koji nisu bili vojnici, vježbali su i puškama tako да за slučaj potrebe može ovaj „Sokol“ postaviti do 70 puški vještih dobrovoljaca. Upravni odbor i članstvo prigrlilo је svesrdno ideju об ujedinjenju hrvatskog, srpskog i slovenačkog Sokolstva, koja је ideja u ovome „Sokolu“ već davno provedena, jer mu је јур prije 7 godina tajnikom bio Srbin, те neki Srbi od postanka па dosele revni izvršni članovi.

Dr. V.

Anketa za telesnu vežbu u Zagrebu. Dne 7. II. o. g. održan je prvi sastanak stručnjaka, što će na anketi za telesnu vežbu raditi, i to u 6 h po podne, u prostorijama Hrv. Sokol. Saveza. Prisutni su bili: br. dr. L. Car, dr. Fr. Bučar, D. Trstenjak, Gj. Gavrilović, Dragan Sulce i dr. L. Popović. Predmetom dogovora bio je nacrt rada za anketu. Taj je u načelima primljen, te će drugi sastanak biti nakon osam dana. Sa gornjom braćom biće dobro zastupljeni sistemi tel. vežbe, i to švedski — dr. Bučar, nemački — Trstenjak, sokolski — Sulce, i narodne igre — Gj. Gavrilović. Teže će biti sa stručnjacima iz Francuske i Engleske. No nadamo se, da će za kratko vreme i oni biti ovde, te će rad ankete biti proširen i pojačan i doneti koristi. Dr. Štampar i dr. Thaler primiče se stručne lečničke kontrole.—

Stručna gimnastička anketa u Zagrebu. Prvi sastanak u stvari ove ankete održan je u Zagrebu, u prostorijama Hrv. Sokol. Saveza, dne 7. februara o. g. u 6 s. u večer. Prisutni su bili: br. dr. L. Car, dr. Fr. Bučar, D. Trstenjak, B. Gavrilović, Dr. Šulce i dr. L. Popović. Raspravljalo se i dogovaralo na podlozi nacrtu, kako je napred izvešten. Načelno se u svemu slagalo i rešeno je: da se ta anketa održi ove godine u Zagrebu, a kao stručnjaci izabrani su dr. Bučar za švedski sistem tel. vežbe, D. Trstenjak za nemački sistem, Dr. Šulce za sokolski sistem, B. Gavrilović za narodne igre, dr. Taler i dr. Štampar i dr. Popović kao medicinski stručnjaci ankete. U pogledu stručnjaka sa strane, osobite radi englesko-američkog i francuskog sistema tel. vežbe, odlučeno je potražiti kontakt sa merodavnim faktorima.

Predsjedništvo Narodnog Vijeća SHS za Ujedinjeno Sokolstvo Srba, Hrvata i Slovenaca. Dobili smo ovo rešenje od Narodnog Vijeća SHS u Zagrebu: na vašu molbu od 3. o. mj. u predmetu pripomoći za ispunjenje zadataka, koje je sebi preuzelo Ujedinjeno Sokolstvo Srba, Hrvata i Slovenaca u cilju svoga obnavljanja, ima se čast javiti Vam, da je u sjednici liquidacionog odbora od 7. o. mj. molba prihvaćena principijelno, te votirana svota od Kuna 60 000, slovima šesdeset hiljada kuna, koja će se doznačiti pri konačnoj raspodjeli i liquidaciji fonda Narodnog Vijeća.

Pobratimska škola u Sarajevu. Dne 15., 16. i 17. februara o. g. održani su dogovori u Sarajevu u stvari osnivanja pobratimske škole u Sarajevu. Kod toga su sudelovala braća: dr. V. Besarović, starješina Sokola i Srp. Sokol. župe Bos. Hercegovacke, Stevo Zakula, vodja, Vasilj Grgjić za „Prosvjetu“, Gjoko Perin i M. Gjurani, za Srp. zemljoradn. zadruge, B. Zečević, profesor, prota Kecmanović i Gašić, dr. Stakić, sudija, Hadživuković iz Foče i L. Marković iz Prnjavora, dr. Srgjan Budisavljević, dr. Miloš Martić i dr. L. Popović. Stvoren je zaključak: da se u Sarajevu ima osnovati pobratimska škola, da ta škola ima započeti 10—15. Marta o. g. i trajati 6—8 nedjelja dana; djaci te škole, — na broju do šesdeset za ovaj tečaj, — imaju biti pismeni članovi pobratimskih društava iz Bosne i Hercegovine, bez obzira na veru; svako pobratimsko društvo ima da u školu pošalje najmanje dva djaka; škola ima upravnika i sekretara, te nadzornika (br. dr. Besarović, Zakula i Gjurani); škola ima odbor, što sa napred rečenima vodi celu stvar, te se sastoji od braće: Gj. Perin, Zečević, Gašić, Grgjić, dr. Čardarević, Džamonja i Suljaga Salihagić; škola ima učiteljski zbor, koga odabire odbor škole; nastavni plan škole je: 1. Sokolsko-pobratimsko obrazovanje, 2. upoznavanje otadžbine; ad 1., sokolsko-pobratimska istorija, telesna vežba, telesna prosveta (zdravlje, telesna kultura), sokolska pismenost (učenje sastava, dopisa, vođenja knjiga itd.) narodne igre i pesme; ad 2., nauka o otadžbini (zemljopis, istorija, ustroj države, zakoni i t. d.). Škola će biti smeštena u jednoj kasarni, gde će biti i zajednički stanovi, i zajednička obskrba, djaci uče i kuvanje. Do podne je nastava u školi, popodne van škole (vežbe, obilaženje muzeja, pohodi zavoda, zorna obuka oko alata i mašina za privredu, i t. d.) Odslanstvo odbora škole posetilo je šefa vlade br. A. Šolu i g. komandanta armijske oblasti vojvodu Stepu Stepanovića, na oba mesta je osnivanje škole primljeno vrlo simpatično i obećana je izdašna pomoć. Isto je tako br. V. Grgjić u ime „Prosvjete“ obećao saradnju i pomoć. Sposobnosti i energija

braće u upravnom odboru škole jamče, da će pobratimska škola već u nekoliko nedjelja otpočeti, biti rasadnikom pobratimsko-sokolske misli, biti školom i za učitelje same, te pojačana, obnovljena i velika na jesen o. g. svom snagom nastaviti svoj posao.

Sa skupštine Srpskog Sokola u Sarajevu, održane dne 15. februara 1919. Skupštinu je otvorio starješina dr. Vojislav Besarović — Na skupštini su prisustvovali kao gosti: Dr. Laza Popović, starješina Srpske Sokolske Župe Fruškogorske, potpukovnik Mihajlo Kovačević u ime Sokolskog Saveza „Dušan Silni“, Beograd, Dr. Srgjan Budisavljević, starješina Srpske Sokolske Župe Krajiške, te Dr. Miloš Martić, kao zamjenik starješine Srpske Sokolske Župe Primorske. Iza pozdravnog govora starješine dra. Besarovića primljen je na znanje izvještaj odbora, i izabran ovaj novi odbor: Starješina: dr. Vojislav Besarović, zamjenik starješine: Hamid Svrzo, blagajnik: Stevo Adum, tajnik: Aleksa Starčević, vogja: dr. Bogdan Vidović, zamjenik vodje: Dževat Sulejmanpašić, čuvar: Jovo Lubura. Zamjenici odbornika: Dimitrije Matejić, Stjepan Marić, Vjera Trifković. Nadzorni odbor: Spasoje Kovačević, Jovo Serbedžija, Milan Maljukan. Zatim je jednoglasno usvojen predlog brata Božidara Zečevića, da se 1-vi paragraf društvenih pravila, koji glasi da se društvo zove: Srpski Soko u Sarajevu, promeni tako, da se društvo zove: Soko u Sarajevu, te da se 4-ti paragraf društvenih pravila, koji glasi: da članom društva može biti svaki Srbin i Srkinja i svaki prijatelj srpskog naroda it. d., promeni tako, da članom društva može biti svako, ko je navršio 18-tu godinu života, a nije bio sudski kažnjen radi djela učinjenog iz koristoljublja ili protiv morala, a bude poupravnim odboru bez prigovora primljen.

Nakon pretresa nekih pitanja sitnije naravi, skupština je oduševljeno pozdravivši starešinu dr. V. Besarovića zaključena.

